Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯАД ҮНЭН

СОВЕТСКЭ СОЮЗАЙ КОММУНИС ПАРТИИН БУРЯАДАЙ ОБКОМОЙ,
БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ, МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДЭЙ ОРГАН

Газетэмнай 1921 оной декабриин 21-нэй гараа | № 20 (17143) | 1986 оной январиин 24, пятница | Сэн 3 мүнгэн.

1986 ФЕВРАЛИИН 15

КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ коммунис субботник

УРЯА ГАРГАГШАДАЙ УРМА

— Партиин XXVII съездын хүндэлэлдэ мүндэлһэн шэнэ үүсхэлые М. И. Калининай нэрэмжэтэ локомотивна депогой хүдэлмэришэд республика соогоо түрүүлэн дэмжэжэ, ажалай шэнэ амжалта туйлалахаар эрмэлзэнхэй. Тиин съездын нээгдэтэр хүндэ ашаанай гурбан мянган поезд аян замдань ябуулжа, 1,5 миллион тонно арадай ажахын ашаа түсэбһөө гадуур зөөхэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абабабди, — гэжэ локомотивна депогой парткомой секретарь В. А. Гранат хөөрэнэ.

Коммунис субботнигой үдэр дүрбэн электровоз, нэгэ тепловоз, гурбан электросеть заһабарилагдахаар хараалагдаба. Тиихэдэ съездын боложо байһан үдэрнүүдтэ депогой локомотивна бригадын гэшүүд 350 поезд ябуулжа, арадай ажахын ашаа зөөхэбди гэжэ мэдүүлһэн байна.

Депогой машинист-инструкторнууд П. Г. Скрынник, В. П. Потепалов, электровозуудые заһабарилдаг цехэй ахалагша мастер В. Н. Аверяский гэгшэд субботнигто хабаадаха дуратай байһанаа бусадһаа түрүүлэн мэдүүлһэн байха юм.

Машинист-инструктор Петр Григорьевич Скрыннигэй ударидадаг ашаанай поезднуудай колонно бүри декабрь һарада коллективэй суглаан дээрэ дээшэлүүлэгдэһэн уялга абахадаа, субботнигто бултадаа, нэгэ хүндэл адляар, хабаадая гэжэ уряалһан байгаа.

Депогой түрүү машинист П. Г. Скрыннигэй үүсхэл, уряае бусад коллективүүд дэмжэжэ, арадай ажахыда шухала хэрэгтэй ашаа зөөжэ захаланхай. Тэдэнэй дундаһаа В. П. Потепаловай ударидадаг ВЛКСМ-эй 50 жэлэй ойн нэрэмжэтэ комсомол-залуушуулай колонныйн коллективые нэрлэлтэй. Эдэнэй хойноһоо С. Герасимович, А. Матягин, А. Юрченко гэгшэд хүндэтэ вахтада жагсажа, хүндэ ашаатай поезднуудые жолоодоһон байна.

Депогой коллектив коммунис субботнигой үдэр хүдэлжэ олоһон 7000 түхэригөө арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада оруулха гэжэ хэлсэбэ. Энэнь КПСС-эй XXVII съездын нэрэ дээрэ ажалша коллективэй зүгһөө эльгээгдэхэ рапортда оруулагдаха.

Т. БАДМАИН.

ЭГЭЭН ҮНДЭР БҮТЭЭСЭ

Нэхэлгын үйлэдбэриин цехтэ «КПСС-эй XXVII съездые габшагай ажалаар угтая», «Үгэ хэрэг хоёрой холбоое хангая» гэһэн уряа үгэнүүдтэй лозунгнууд үлгэгдэнхэй. Нарин сэмбын комбинадай парткомой секретарь Д. П. Могоева эндэ болоһон митингые нээхэдээ, иигэжэ хэлэбэ:

— Бидэнэр, бүд нэхэгшэд, бүхы совет арадтал адли, партиин XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахаар зоригжонхойбди. Ороной түрүү предприятинууд партиин съездые угтуулан, байгша оной февралиин 15-да коммунис субботник үнгэргэхэ гэһэн үүсхэл гаргаа гэжэ булта мэдэнэт. Патриотическа энэ үүсхэлые ороноймнай бүхы ажалшад нэгэн һаналтайгаар дэмжэнэ. Тэрэшэлэн КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ соо ядерна дайе һэргылэн зайсуулха талаар совет арадай хүсэлэл оролдолгонуудай дууһан элирхэйлэгдэбэ. Манай предприятиин хүдэлмэрилэгшэд энэ Мэдүүлгэтэй урмашан, сэдьхэлээ ханалгатай танилсаба. Түрэл ороноо бүри хүсэтэй, бүри һайхан болгохын тула хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллахабди гэжэ хүн бүхэмнай гүйсэд мэдэрнэ.

Удааһь нооһо илгагшадай бригадир П. Ф. Козулинада үгэ үгтэбэ. Тэрэнэй хүтэлбэрилдэг бригада «Үйлэдбэрилэн гаргагдадаг продукциин шанарые уялганууд соо абтаһанһаа 5 процентээр дээшэлүүлхэ» гэһэн үүсхэл гаргаад, энэ зорилгоёо бэелүүлгэдэ найдамтайгаар дүтэлжэ ябанхай.

— Оролдосото ажалай ашаар лэ эб найрамдал бэхижүүлгые хангажа боломоор. Бидэнэр москвагайхидай үүсхэл халуунаар дэмжэжэ, субботнигой үдэр эгээл үндэр бүтээсэ туйлаһ ажаллахабди, һайн шанартай продукци гаргахабди. Угаагдаагүй 6,5 тонно нооһо илгажа, ажалай бүтээсые энэ үдэр 18 процентээр дээшэлүүлхэбди,—гэбэ.

И. Гранина, В. Федосеева гэгшэд нэхэгшэдэй ехэ коллективэй зүгһөө үгэ хэлэхэдээ, ажалай үндэр бүтээсые туйлаха, оньһон түхеэрэлгэнүүдээ ашагтайгаар хэрэглэхэ, тиихэдээ электрын элшэ хүсэ багаар гаргашалха гэһэн зорилгонуудые табинабди гэжэ мэдүүлбэ.

Ахамад механигай таһагай слесарь О. П. Ожогин митингдэ хүдэлмэриин газарнуудые механигуудай хэрэгтэй юумэээр гүйсэд хангаһанай ашаар ажалай үндэр бүтээсэ туйлагдаха гэбэ.

Түгэсхэлдэнь комбинадай директорэй орлогшо А. М. Шалобало субботнигой үдэртэ комбинадай инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй, алба хаагшадай абаһан социалис уялгануудые олоной анхаралда соносхобо.

Бүд нэхэгшэд 800 мянган түхэригэй продукци ажалай һайндэртэ үйлэдбэрилэн гаргахаар уялга абаа. Энэ үдэр олдоһон мүнгэ зөөри—7 мянган түхэриг—арбан хоёрдохи табан жэлэй жасада эльгээгдэхэ юм.

В. ИВАНОВА.

Малшадай мүрысөөндэ—үргэн дэлисэ

ЕХЭ ҺҮН ҺААГДАНА

Тарбагатайн районой «Маяк» колхоз мал ажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгоор ба гүрэндэ худалдалгаар табан жэлэйнгээ түсэбтэ даалгабаринуудые амжалтатайгаар дүүргэһэн байна. Тобшолбол, хамта дээрээ 716 тонно һүн, 336 тонно мяхан, 620 центнер нооһон гүрэндэ худалдагдажа, хараалагдаһан түсэб нилээд үлүүлэгдэа.

Коммунист Прасковья Савельевна Родионовагай ударидадаг Бурнашевой һү һаалиин фермын коллективэй ажалай энэ амжалтада оруулһан хубита тон ехэ. Эндэхи арбан һаалишад арбан нэгэдэхи табан жэлэй түгэсхэхы жэлдэ дүн хамта 5700 центнер һү һаажа, нэгэ үнеэнһээ һаагдаһан һүнэй хэмжээ 2037 (килограммда хүргэһэн байна.

Һаалишан Мария Петровна Лаптева үнеэн бүриһөө 2327 килограмм һү һаажа, эрхим үрэ дүн туйлаа. Г. А. Дорофеева, Е. М. Бармитова, Л. М. Феоктистова, А. И. Фомина, бусад дээрэ дурсагдагша һаалишадһаа зааха багые —2000 гаран килограмм һү нэгэ үнеэнһээ һаажа, түсэбэй дүүргэлтэдэ ехэ габьяатай байгаа.

Эндэхи һаалишад шэнэ табан жэлэй түрүүшын үдэрһөө ажалаа һайнаар эмхидхэжэ, үндэр бүтээсэ туйлана. Тэжээлэй цех таһалгаряагүй хүдэлгэгдэжэ, бүхы тэжээл буйлуулагдаад малда эдюулэгдэдэг. Эдэ бүгэдын ашаар сүүдхэ соо нэгэ үнеэнһээ 7—8 килограмм гэхэ гү, али хамта дээрээ 1200 — 1300 килограмм һүн һаагдана. Энэнь нёдондоной энэ үеынхиһээ 2 дахин ехэ болоно.

А. НАГАСЛАЕВ,
штатнабэшэ корр.

Манай фотокорреспондент С. Балдуевай буулгаһан энэ зураг дээрэ Сэлэнгын районой Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Александр Пурбуевые харанат. Һүүлэй табан жэлэй туршада үнеэн бүриһөө дунда зэргээр 2700—2800 килограмм һү һаажа, ажахы доторойнгоо мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ түрүүлдэг байгаа. Һаяхана Александр Пурбуев «Ажалай шэн габьяагай түлөө» медаляар шагнагдаа.

ТАСС
ШЭНЭ ҺОНИН

СССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Үхибүүдтэй бүлэнэртэ гүрэнэй зүгһөө үзүүлэгдэдэг туһаламжые дээшэлүүлхэ талаар парти болон правительствын хараалһан хэмжээнүүдые бэелүүлхэ зорилготойгоор СССР-эй Министрнүүдэй Совет бодото албанда татагдаһан сэрэгэй алба хаагшадай үхибүүдтэ тэдхэмжэнүүдэй хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай тогтоол баталан абаба. Бодото албанда татагдаһан солдадуудай матросуудай, сержантнуудай болон старшинануудай үхибүүдэй тэдхэмжэнүүдэй хэмжээе хото городтошье, мүн хүдөө нютагташье ажаһуудаг байһанһаа илгаагүйгөөр үхибүүн бүхэндэ һарадаа 35 түхэриг хүрэтэр дээшэлүүлхээр энэ тогтоол соо хараалагдана.

Тэжээгшэ хүноо алдаһан аад, үхибүүдэйнгээ түлөө пенси абадаггүй, нүхэрөө алдаһан эхэ эхэнэрнүүдтэ гүрэнэй тэдхэмжэ нэмэжэ түлэхэ тухай СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоол мүн лэ баталагдан абтаба.

Дурсагдаһан шиидхэбэринүүд 1986 оной январиин 1-һээ хүсэндөө ороо.

АГРОПРОМОЙ ШУХАЛА ЗОРИЛГОНУУД

РСФСР-эй Гүрэнэй агропромышленна комитедэй түрүүшын заседани январиин 22-то Москвада болобо. КПСС-эй ЦК-гай апрелиин ба октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдэй, АПК-е хүтэлбэрилгые саашадань наринжуулан һайжаруулха тухай КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй тогтоолой үндэһөөр тэрэнэй бэелүүлхэ зорилгонууд тодорхойлогдоо.

КПСС-эй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ В. И. Воротников заседани дээрэ үгэ хэлэбэ.

КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй солотойгоор угтахые хүсэһэн совет арадай халуун хүсэл эрмэлзэлээр дэлбэрһэн ажалай ба политическэ ехэ дэбжэлтын оршон байдалда Госагропром түрүүшынгээ алхамуудые хэжэ байна гэжэ заседанида хабаадагшад тэмдэглээ. Агропромышленна комплексые хүтэлбэрилгые шэнэдхэн хубилгалга хүдөө ажахын үйлэдбэриие тогтууритай һайнаар дээшэлүүлхэ, эдеэ хоолой зүйлнүүдээр, хүдөө ажахын түүхэй эдээр ороноо найдамтайгаар хангаха, Эдеэ хоолой программатай зохилдуулан, эсэсэй үндэр үрэ дүнгүүдые туйлахын тула бүхы һалбаринуудай хүсэлэл оролдолгонуудые нэгэдүүлхэ талаар шэглүүлэгдэнхэй байна.

Нютагуудта хүтэлбэрилгын шэнэ органуудые бүридүүлгые дары түгэсхэхэ шухала гэжэ заседани дээрэ тэмдэглэгдээ. Хүдөө ажахы болон болбосоруулгын промышленностиин, үйлэдбэри болон эрдэм ухаанай хоорондохи харилсаае бодотоор бэелүүлхэ, хүдөө нютагуудта эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха, хүдөө ажахые элдэб нөөсэнүүдээр хангалгые һайжаруулха шухала.

КПСС-эй ЦК-гай секретарь В. П. Никонов, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын Нэгэдэхи орлогшо, СССР-эй Госагропромой түрүүлэгшэ В. С. Мураховский, КПСС-эй ЦК-гай, СССР-эй болон РСФСР-эй Министрнүүдэй Соведүүдэй харюусалгатай хүдэлмэрилэгшэд заседанида хабаадаба.

(ТАСС).

НЮРНБЕРГЫН ҺУРГААЛНУУД

Нюрнбергдэ болоһон сүүдэй дүүрэһээр 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, байгша оной ноябрь һарада Москвада үнгэргэгдэхөөр хараалагдаһан «Нюрнбергын һургаалнууд» гэжэ уласхоорондын конференцидэ бэлдэхэ Эмхидхэлэй комитедэй заседани январиин 22-то болобо.

Дэлхэй дээрэ амгалан тайбан байдалай, хуули гурим сахихын аша туһада уласхоорондын харилсаа холбоое саашадань бэхижүүлхэ хэрэгтэ конференци ехэ нүлөө үзүүлхэ байна гэжэ Эмхидхэлэй комитедэй түрүүлэгшэ, СССР-эй Наукануудай академиин Гүрэнэй ба хуулиин институдай директор академик В. Н. Кудрявцев тэмдэглээ.

Хэдэн гүрэнүүдэй юристнүүд, ниитын ажал ябуулагшад, демократическа эмхинүүдэй түлөөлэгшэд тэрэнэй хүдэлмэридэ хабаадаха юм.

(ТАСС).

БАТА ЭБ НАЙРАМДАЛАЙ ПРОГРАММА

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой 1986 оной январиин 15-да хэһэн Мэдүүлгэ тусхай брошюра болгогдожо хэблэгдэбэ.

Политическэ литературын хэблэл тус брошюрые барлан гаргаа.

(ТАСС).

БУРЯАДАЙ АССР-эй МИНИСТРНҮҮДЭЙ СОВЕДТЭ

Байгша оной январиин 21-дэ республикын Министрнүүдэй Соведэй ээлжээтэ заседани боложо, хэдэн шухала асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдээ. Нэн түрүүлэн «Буряадай АССР-эй 1985 оной Экономическа болон социальна хүгжэлтын гүрэнэй түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүд тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшо, республикын Госпланай түрүүлэгшэ **В. П. Убеев** тоособо.

КПСС-эй ЦК-гай апрелиин, октябриин (1985 он) Пленумүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, партиин XXVII съезддэ зорюулагдаһан социалис мүрысөөндэ хабаадалсан, манай республикын ажалшад экономическа болон социальна хүгжэлтын замда зарим тэды һайн дүнгүүдые туйлаһан байна гэжэ Министрнүүдэй Совет онсолон тэмдэглэбэ. Промышленна продукци худалдаха жэлэй түсэб 100,9 процент дүүргэгдэжэ, промышленна үйлэдбэриин хэмжээн 1984 онойхидо орходоо 5,2, ажалай бүтээсэ 5,5 процентээр дээшэлһэн байна. Арадай үргэн хэрэглэмжын эд бараа үйлэдбэрилэн гаргаха түсэб дүүргэгдээ. Республика доторнай барилга-хабсаралгын хүдэлмэриин хэмжээн 2 процентээр ургаһан байха юм.

Ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангалгын даабари үлүүлэн дүүргэгдэжэ, хэм хэмжээниинь 7 процентээр ургаба.

Эдэ болон бусад һайн дүнгүүд туйлагдабашье, зарим һалбаринуудай, нэгэдэлнүүдэй, предприятинуудай, организацинуудай ажал ябуулгада горитой дутуу дунданууд ушарна, энээнһээ боложо, 1985 оной түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдэнгүй үлэбэ гэжэ республикын Министрнүүдэй Совет тэмдэглэбэ.

Республика соомнай промышленна 16 предприяти ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ даабаряа дүүргээгүй байжа, 504 мянган түхэригэй продукци дутуу абтаба гээшэ. Продукци худалдаха даабаряа дүүргээгүй 14 предприяти 549 мянган түхэригэй продукци мүн лэ дутуу үгэһэн байна.

Хүдөө ажахые хүгжөөлгэдэ горитой дутуу дунданууд бии гэжэ Министрнүүдэй Соведэй заседани дээрэ тэмдэглэгдэбэ. Хүдөө ажахын гол продуктнуудые үйлэдбэрилхэ ба бэлэдхэхэ даабариие республикын колхоз, совхозууд дүүргэбэгүй. Жэшээлхэдэ, орооһо худалдан абаха түсэб 95, хартаабха — 92,6, овощ — 99, мал болон шубуу—83, һү—95, үндэгэ—95, нооһо—83 процент бэелүүлэгдээ. Орооһо, хартаабха, овощ, мал, шубуу болон һү худалдан абалга 1984 онойхидо орходоо бага болоһон байна. Баунтын, Яруунын, Хэжэнгын, Хяагтын, Мухар-Шэбэрэй районуудта мал ажалай продукци худалдан абалга, харин Кабанскын, Хурамхаанай, Прибайкалиин, Хойто-Байгалай районуудта хартаабха болон овощ худалдан абалга 1984 онойхидо орходоо горитойгоор доошолһон байха юм.

1985 ондо зарим тэды һайн дүнгүүдэй туйлагдабашье, капитальна барилгада тон ехэ дутуу дунданууд бии зандаа. Капитальна һомололго ашаглаха талаар түсэб 81, барилгахабсаралгын хүдэлмэриин талаар—78, гэр байра ашаглалгада оруулха талаар—83 процент дүүргэгдэбэ. Главбурятстрой (нүхэр Антонов), «Бурятцелинстрой» (нүхэр Восканянц), «Улан-Удэтрансстрой» (нүхэр Железняков), «Нижнеангарсктрансстрой» (нүхэр Романов) трестнүүд болон нэгэдэлнүүд тон шухала объектнүүдэй барилгые муугаар ябуулжа, зарим даабаринуудаа дүүргэжэ шадаагүй байха юм.

Худалдаа наймаанай предприятинууд эд бараанай эрьесын түсэб дүүргэбэгүй. 27,2 миллион түхэригоор бага эдеэ хоолой болон промышленна зүйлнүүд хүн зондо худалдагдаба. Ажаһуудалай-коммунальна ажахын министерствын предприятинууд ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха талаар даабаринуудаа 166 мянган түхэригөөр дутуу бэелүүлээ.

Түлишын-элшэ хүсэнэй, материальна болон ажалай нөөсэнүүдые гамтай һайнаар, ашаг үрэ ехэтэйгээр хэрэглэхэ талаар олохон ажалша коллективүүдтэ ханамжагүй хүдэлмэри ябуулагдана гэжэ Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет зааба.

Нютагай промышленностиин министрэй орлогшо **В. Г. Ларионов**, Буряадай АССР-эй агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын орлогшо **Н. И. Кузнецов**, республикын агропромышленна комитедэй түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо — Буряадай АССР-эй министр **Н. Н. Найданов**, «Бурятводстрой» управлениин начальник **А. В. Смолин**, «Бурятцелинстрой» трестын начальник **К. А. Восканянц**, Главбурятстройн начальник **С. М. Антонов**, уһа хэрэглэхэ ба хамгаалха талаар бассейновэ управлениин начальник **Ц-Д. Ж. Жалсанов**, республикын Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын орлогшонор **С. Н. Булдаев, Е. А. Тарасюк** гэгшэд тоосоо зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба.

«Гэр байра барилгын болон шанарыень дээшэлүүлгын даабаринуудые бэелүүлхэ ба гэр байрын фонд бүтэн байлгаха гэһэн хуулиин эрилтэнүүдые дүүргэхэ талаар арадай депутадуудай районно ба городской Соведүүдэй гүйсэдкомуудай, республикын ажахын органуудай ябуулдаг хүдэлмэри тухай» асуудал зүбшэн хэлсэгдэжэ, Буряадай АССР-эй Госпланай түрүүлэгшэ **В. П. Убеев**, арадай депутадуудай Улаан-Үдын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. К. Агалов** гэгшэд тоосоһон байна.

Үнгэрһэн табан жэлэй турша соо 1732,7 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай гэр байра ашаглалгада тушаагдажа, 48 мянган бүлэ гэр байдалаа һайжаруулһан байна. Гэр байрын фондые болбосон түхэлтэй болголгын хэмжээн 5,4 процентээр дээшэлбэ.

Зарим тэды һайн дүнгүүдэй туйлагдаашье һаань, гэр байраар хангалгада горитой дутуу дунданууд ушарһан зандаа гэжэ Министрнүүдэй Совет онсолбо. 1981—1985 онуудай турша соо гэр байра бариха жэл жэлэй түсэбүүд дунда зэргээр 88,7, харин 1985 оной түсэб сройдоо 80,5 процент дүүргэгдээ. Нилээд олон бүлэ республикын арадай депутадуудай Соведүүдэй гүйсэдкомуудта, предприятинууд болон эмхи зургаануудта гэр байрын асуудалаар ээлжээндэ байна.

Барилгын организацинууд гэр байра бариха, ашаглалгада оруулха даабаринуудаа дүүргээгүй, гэр байра барилгын коопераци хүгжөөгдэнэгүй, гэр байра заһабарилха хүдэлмэри тон муугаар ябуулагдана, гэр байра хубаарилха хэрэгтэ дутуу дунданууд бии гээд тэмдэглэгдэбэ.

Арадай депутадуудай Загарайн районно Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **И. А. Черепанов**, арадай депутадуудай Северобайкальскын городской Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ **В. А. Бодров**, «Бурятремстрой» нэгэдэлэй директор **А. П. Рева**, республикын Статистическэ управлениин начальник **Ф. И. Ченкиров** гэгшэд тоосоонуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ хабаадалсаба.

Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совет тус асуудалнуудаар зохихо тогтоол батала абаа.

Заседани дээрэ мүн бусад асуудалнууд зүбшэгдөө.

Зүбшэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ **В. Б. Саганов** үгэ хэлээ.

Республикын Министрнүүдэй Соведэй заседанида КПСС-эй обкомой нэгэдэхи секретарь **А. М. Беляков**, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Түрүүлэгшэ **А. А. Балдиев** хабаадаба.

ШЭЛ ҮЙЛЭДБЭРИЛГЫН ШЭНЭ ДЭЛИ[СЭ]

Улаан-Үдын шэлэй заводой 50 жэлэй ойдо

ХҮНДЭТЭЙ ХҮНҮҮД ХҮТЭЛБЭРИЛНЭ

Заводой баригдаха үедэ партийна организаци байгуулагдажа, коллективтэй адли хүгжэһэн, бэхижэһэн, амжалтаһаа амжалтада хүтэлһэн түүхэтэй. Кадрнуудые һурган хүмүүжүүлгэдэ, үйлэдбэриин үндэр дүнгүүдые туйлаха хэрэгтэ, социалис байгуулалтын үедэ ушарһан бэрхэшээлнүүдые дабан гаталалгада партийна организаци ехэ үүргэ дүүргэһэн габьяатай.

Заводой парторганизаци 1930 оной октябрь һарада байгуулагдажа, бүридэлдэнь КПСС-эй 10 гэшүүн, партиин гэшүүндэ 5 кандидат оролсоо һэн. Мүнөө 220 коммунист тоологдоно. Заводой хүдэлжэ эхилһэн үеһөө хойшо эндэхи коммунистнууд үйлэдбэриин түрүү зэргэдэ хододоо жагсажа, түсэбтэ даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө үүсхэлнүүдые гаргадаг байһан юм.

Арбан нэгэдэхи табан жэлдэ шэлэй завод орёо бэрхэ байдалда хүдэлжэ гараа. Туланай карьерһээ асарагдадаг гол түүхэй эд — кварцын элһэн шанар муутай байшоо. Загарайн карьерһээ доломидаар хангалга саг үргэлжэ таһалдуулагдадаг, тон шанаргүй байгаа. Ванна пеэшэнгүүдые заһабарилгын үедэ үйлэдбэриин гол корпусуудта һэльбэн шэнэлэлгэ хэгдээ. Заводой парткөм, партийна организаци тохёолдоһон хүндэ байдалые дабаха талаар хүтэлбэрилхы кадрнуудай дүүргэдэг үүргые дээшэлүүлхын тула нилээд оролдолго гаргаһан байна.

Һүүлэй жэлнүүдтэ кадрнуудые шэлэн абаха, хубаарилан табиха талаар парторганизациин ехэ хүдэлмэри ябуулһанай ашаар ажахын болон ниитын эмхинүүдэй олон бэрхэ хүтэлбэрилэгшэд тодорон гараа. Эдэнэй олониинь арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада партиин гэшүүндэ абтаһан гү, али хүтэлбэрилхы тушаалда дэбжүүлэгдэһэн байна. Тэрэ тоодо ахамад мэргэжэлтэд В. В. Кондрашов, А. Ф. Фабричев, цех болон таһагуудай начальнигууд Ю. В. Пацкевич, В. А. Шестаков, мастернууд Х. Б. Чимитова, В. К. Данчинова, цеховэ партийна организацинуудай секретарьнар Н. Б. Батуева, Г. И. Шушакова болон бусадые нэрлэмээр. Хүн бүхэниие анхаран хараа һаа, хүн талынгаа шэнжэ шанараар, уялгануудтаа хандадагаараа адлирхуунууд. Даалгагдаһан хэрэгээ һайса мэдэдэг, үндэр харюусалгын мэдэрэлтэй, шиидхэбэринүүдые абахадаа эгээл зүйтэйень шэлэн олодог хүнүүд болоно гээд тобшололтой. Гадна хүнүүдтээ түшэглэжэ, дүй дүршэлыень харааддаа абадаг, үнэн туһалагшадые олохо аргатай юм. Ушар иимэһээ хүдэлмэришэдэй зохёохы ёһоной үүсхэлые дэмжэжэ, коллективүүдтэ эб ёһоной, урма бадаруулма эрхэ байдал тогтоожо шададаг гээшэ.

Хүдэлмэриин участок бүхэниие политическэ үндэр мэдэрэлтэй, ажалшадта анхаралтай, хүндэтэй хүнүүд хүтэлһэй гэжэ оролдонобди. Жэшээлхэдэ, заводой ахамад механик С. Н. Угрюмовые дурдалтай. Инженерэй бэлиг шадабаритай, эмхидхэлшын, хүн зониие хүмүүжүүлгын талаар ульһатай бэрхэ хүдэлмэрилэгшэ юм. Эндэ тэрэ юрын хүдэлмэришэнһөө заводой гол мэргэжэлтэн болотороо ургаа. Үйлэдбэриһээ һамшангүй индустриальна техникум, удаань заводой зууршалгаар Зүүн Сибириин технологическа институт дүүргэһэн байна. Мастераар, механигаар, цехэй начальнигаар хүдэлөө. Профсоюзай цехкомой түрүүлэгшээр, партбюрогой, парткомой гэшүүнээр, парткомой секретариин орлогшоор һунгагдаһан байна. Мүнөө нүхэр Угрюмов парткомой гэшүүн, партийна һуралсалай пропагандист тула ниитын эдэбхитэй ажал ябуулна.

Хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй тушаалда хүдэлдэг коммунистнуудые ниитын ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаадуулха, партийнабэшэ хүтэлбэрилэгшэдэй эдэбхи оролдолгые мүн лэ дээшэлүүлхэ зорилго заводой партийна организациин урда табигдадаг.

Гол үйлэдбэринүүдэй ба албануудай хүтэлбэрилэгшэдэй дунда һүүлэй жэлнүүдтэ коммунистнуудай тоо олошороо. Хэрбээ энэ тоо 1970 ондо 70 процентдэ хүрэдэг һаа, мүнөө 81 процент болонхой. Булта эдэнэр заводой парткомоор баталагдаһан хубиин түсэбүүдтэй. Эдэ түсэбүүдээ хэр дүүргэһэн тухайгаа партбюро ба парткомой заседанинууд, суглаанууд дээрэ тоосодог юм.

Заводой бүхы хүтэлбэрилэгшэд — директорһээ эхилээд, үйлэдбэриин участогуудай ба халаануудай мастернууд хүрэтэр — партийна, комсомолой болон экономическа һуралсалай пропагандистнууд юм. Олониинь марксизм-ленинизмын үдэшын университет дүүргэһэн байна. «Знание» бүлгэмэй заводской эмхиин гэшүүд эдэнэй дунда олон, тиигэжэ ажалша коллективүүдтэ лекци болон хөөрэлдөөнүүдые эмхидхэдэг заншалтай. Жэшээлхэдэ, директорэй орлогшо В. А. Орлов заводто юрын хүдэлмэришэноор ороо һэн. Заочноор индустриальна техникум дүүргээд, мастераар хүдэлһэн, удаань цехэй начальнигай тушаалда дэбжүүлэгдэһэн байна. Парткомой, захиргаанай түлөөлэгшэд оролдосо шадабариень бодотоор сэгнэжэ, хэдэн харюусалгатай даабари үгөө һэн. Нэгэ хэды болоод, тэрэ хангалгын таһагай начальнигаар, һүүлээрнь директорэй орлогшоор томилогдоһон байна. Табаһаа дээшэ гаран жэлэй туршада партийна һуралсалай пропагандистаар хүдэлнэ. Бэрхэ хүтэлбэрилэгшэ, эмхидхэгшэ, хүмүүжүүлэгшэ тула В. А. Орлов заводой алтан ойдо «Ажалдаа шалгарһанай түлөө» медаляар шагнагдаба бшуу. Котельнын начальник Т. И. Мицкевич тухай эгээл иимэ үгэнүүдые хэлэмээр. Тэрэ «Хүндэлэлэй Тэмдэг» орденоор шагнагдаа.

Заводой коллективые түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй зорилгонуудые бэелүүлгэдэ элсүүлгын үедэ хүтэлбэрилхы болон инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй хүмүүжүүлхы үүргэнь илангаяа элеэр тодороо юм. Мүнөө КПСС-эй XXVII съездые угтуулан дэлгэрһэн мүрысөөнэй эршэ, дэлисые үргэдхэхэ хэрэгтэ эдэнэр зохёохы бэлиг шадабаряа дууһан зорюулна.

Үнгэрһэн табан жэлэй түсэбһөө гадуур завод 496 мянган түхэригэй товарна продукци үйлэдбэрилэн гаргаа. Түсэбһөө гадуур 531 мянган түхэригэй продукци худалдагдаа. Ажалай бүтээсэ түсэбһөө гадуур 1,1 процентээр дээшэлүүлэгдээ. Заводой коллектив экономикые эршэ түгэс хүгжэлтын замда оруулха гэһэн парти, правительствын захяа заабаринуудые бэелүүлэн, эдэ дүнгүүдээ оло дахин арьбадхахаар хараална.

Б. ЛЕВ,
заводой парткомой секретарь.

МАНАЙ завод оронойманай зүүн зүгтэ шэл үйлэдбэрилдэг томо предприятинуудай нэгэн юм. 1936 ондо заводой коллектив 2,5 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэн гаргаһан байгаа һаа, 1963 оной туршада 16 миллион дүрбэлжэн метртэ тэрэнээ хүргэһэн байха юм. Иимэ ехэ продукци гаргахын тула предприятиин үйлэдбэри хэдэ дахин һэльбэн шэнэлэгдээ. Предприятиин амжалта түгэс хүдэлмэридэ заводой инженерно-техническэ албан горитой хубитаяа оруулалсаһан, оруулжашье байна гээшэ.

Анхан ахамад инженерээр хүдэлһэн Г. А. Пузенко, Г. С. Горбатенко, ахалагша технолог Н. В. Мамашвили, С. В. Куржумов, цехэй ба таһагай начальнигууд А. И. Галочкин, В. И. Попов, Т. П. Войлошников, Т. И. Горбатенко болон бусадые заводто мүнөө болотор һайхан үгэнүүдээр дурдадаг юм. Эдэ хүдэлмэрилэгшэд бүхы эрдэм мэдэсээ, дүршэл шадабаряа, хүсэ шадалаа гамнангүй, ажал хэрэгтээ зорюулдаг бэлэй. Тэдэнэй хабаадалгатайгаар шэл хайлуулдаг пеэшэнгэй байгуулгада хубилалтанууд оруулагдаһан, ВВС-2 түхэлэй системэ ашаглалгада тушаагдаһан, генераторна газаар түлигдэдэг пеэшэнгүүд мазуудаар хүдэлдэг болоһон, бар хүсөөр хэгдэдэг олонхи хүдэлмэри оньһожоруулагдажа эхилһэн байха юм.

Үйлэдбэриин ашаг үрэ, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, продукциин шанар һайжаруулхын, шэнэ техникэ болон түрүү технологи үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэлэй түрүү зэргэдэ инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд дабшана.

Заводой коллектив түсэбтэ арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада ехэ орёо байдалда шэл үйлэдбэрилхэ технологи хазагайруулагдажа, түсэбтэ даабаринууд дүүргэгдээгүй байна бшуу.

Үнгэрэгшэ жэлэй хоёрдохи кварталһаа Ташаланай уурхай дэлхэ арга олдоо һэн. Бухыдөө үнгэрэгшэ жэлэй туршада 36 мянган тонно түүхэй эд хоёрдохёо хэрэглэгдээ юм.

Шэл хайлуулдаг пеэшэнгүүдые ашаг үрэтэйгөөр ашаглаха

ШЭНЭДХЭХЭ, ЗЭБСЭГЖҮҮЛХЭ

ажаллаа. 1983 ондо шэл ехээр үйлэдбэрилхэ талаар рекорд туйлажа, товарна продукци гаргаха, тэрэнээ худалдаха табан жэлэй түсэбтэ даабариие дүүргээшье һаа, 1984, 1985 онуудай даабаринуудые технико-экономическа олонхи дүнгүүдээр дүүргэжэ шадаагүй бшуу. Энэ юун дээрэһээ болоо гээшэб? Нэн түрүүн муу шанартай түүхэй эд хэрэглэжэ, шэл ехээр үйлэдбэрилхэ аргагүй байгаа. Мүн шэлэй үйлэдбэриин талаар мэргэжэлтэ технологууд дуталдана.

Эрхүүгэй областиин Туланай уурхай удаан сагай туршада заводые элһээр хангагша һэн. Тиин энэ уурхайн нөөсэнүүд бага боложо, элһэнэй шанар муудаһан байна. Иимэрхүү байдал Загарайн доломидтай ушараа. Тиимэһээ 1984 оной һүүл багһаа эхилээд, 1985 оной хоёрдохи квартал болотор заводой хүдэлмэришэд ехэ орёо байдалда хүдэлөө гээшэ. Үйлэдбэрээ зогсоохогүйн тула Гүрэнэй стандартын эрилтэдэ хүрэхэгүй элһэ ба доломит хэрэглэн хүдэлжэ гараа. Тиигэжэ заводые элһээр хангажа эхилээ. Энэ ба бусад техническэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар ажалай бүтээсэ эрид дээшэлһэн байха юм. Сүүдхын туршада 10 мянган дүрбэлжэн метр шэл отологдоно. Мүн энэ хугасаа соо заводой инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд зарим технологическа зорилгонуудые бэелүүлһэн байха юм. Жэшээлэн нэрлэбэл, ВВС-1 түхэлэй системэ түгэс заһабарилагдаһан, доломит шанаржуулдаг түхеэрэлгэ тодхогдожо, 195,8 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаһан, шэнэ түүхэй эд хэрэглэжэ эхилһэн байна гээшэбди.

Үйлэдбэридэ хэрэглэгдэһэн нөөсэнүүдые хоёрдохёо хэрэглэмжэдэ оруулха талаар ехэ хүдэлмэри хэгдээ. Бутарһан шэлые хэрэглэмжэдэ дахин оруулха талаар түрүү технологи аша үрэтэйгөөр хэрэглэһэнэй ашаар 1985 ондо 107,7 мянган түхэригэй түүхэй эд алмагдаа гэхэ гү, али 4 үдэрэй туршада хажуу тээһээ материальна нөөсэнүүдые абангүй хүдэлхэ технологидо гол анхарал хандуулагдаһан байгаа. Түлишэ зүбөөр шатсаһанай ашаар ВВС-1 түхэлэй системын пеэшэнгүүдэй заһабарилгагүй хүдэлхэ болзор 3-һаа 4 жэл хүрэтэр, шэл амһарта үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй пеэшэнэйхи 3-һаа 5 жэл болотор һунаагдаа. Тиигэжэ 358,3 мянган түхэригэй экономическа ашаг үрэ абтаа бшуу.

Хүдэлмэришэдэй ажаллаха эрхэ байдалые һайжаруулга заводой албануудай шухала зорилгонуудай нэгэн болоно. Шэл отолдог оньһожоруулагдамал 11 стол үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэжэ, энэ хүдэлмэри гүйсэд оньһожоруулагдаа. Мүн ашаалалга-буулгалгын хүдэлмэриин 72 процент оньһожоруулагданхай юм. Составной цехэй түхеэрэлгэнүүдые, һалхитуулдаг системые һайжаруулан шэнэлхэ талаар үнгэрэгшэ табан жэлэй туршада нилээд ехэ хэмжээнэй хүдэлмэри хэгдээ. Тиин тус цехэй коллектив, урда жэлнүүдэйхидэ орходоо, нэгэ жэгдэ, найдамтайгаар хүдэлдэг болоо гэжэ тэмдэглэлтэй. Эндэ технологи нэбтэрүүлэгдээ бэлэй. Т. Т. Дамбуевай, Ю. А. Хикматовай хүтэлбэрилдэг слесарьнуудэй бригаданууд эгээл хүндэ ажалые автомат поточно линидэ оруулаа гэ[...]

«Табан жэлэй туршада 1 миллион дүрбэлжэн метр шэл отолхо» гэһэн бригадир Е. А. Балдаевагай үүсхэлые дэмжэһэн Л. Н. Гончикова 1 миллион 98 мянган дүрбэлжэн метр шэл энэ хугасаа соо отолоо. Онсо габьяатай хүдэлһэнэйнгоо түлөө тэрэ түрэл заводойнгоо алтан ойдо Ажалай Алдар Солын III шатын орденоор шагнагдаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Л. Н. Гончикова.

С. БАЛДУЕВАЙ фото.

ТҮРҮҮШҮҮЛЭЙ ЖЭШЭЭГЭЭР

Буряадай хүдэлмэришэн ангиин бүридэһэн гуламтануудай нэгэн болохо оньһожоруулагдамал шэлэй заводой шэл үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй коллектив 50 жэлэй туршада 405 миллион дүрбэлжэн метр шэл хайлуулһан, үйлэдбэрилэн гаргаһан байха юм. Түрүүшын 100 миллион дүрбэлжэн метр шэл 27 гаран жэлэй туршада үйлэдбэрилһэн байгаа һаа, һүүлшын 100 миллиониие гаргахын тула оройдоол 7 жэл хэрэгтэй болоо.

Шэл ехээр үйлэдбэрилэн гаргахын тула цехэй үйлэдбэриие һэльбэн шэнэлхэ, шэнэ түхеэрэлгэнүүдые тодхохо хэрэгтэй байгаа бшуу. Тиимэһээ 1951 ондо шэл хайлуулдаг пеэшэнгүүд түрүүшынхеэ һэльбэн шэнэлэгдээ һэн. Удаань ВВС-2 түхэлэй системэ ашаглалгада тушаагдажа, заводой коллектив жэлдээ 15,0 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилхэ хүсэтэй болоһон юм. Бар хүсөөр хэгдэдэг хүдэлмэриие оньһожоруулхын тула цехэй захиргаан ехэ оролдолго гаргана. Мүнөө цехэй гол үйлэдбэридэ хэгдэдэг бүхы хүдэлмэриин 77,9 процент оньһон аргаар бүтээгдэнэ. Эдэ бүгэдэ хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлһэнэй ашаар цехэй коллектив бүри ехэ продукци гаргана, шэлэй шанар һайжаруулагдана. Тиигэжэ 1983 ондо 15 миллион 862 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилжэ, цехэй коллектив рекорд туйлаһан байха юм. Шэн габьяата ажалайнгаа түлөө заводой коллектив РСФСР-эй Барилгын материалнуудай промышленностиин министерствын, һалбариин профсоюзай ЦК-гай дамжуулгын Улаан тугаар шагнагдаһан, цехэй олон хүдэлмэришэд орден, медальнуудаар шагнагдаһан юм.

Мүнөө бидэнэй үйлэдбэрилһэн шэл Сибириин, Алас-Дурна зүгэй барилгануудта, Афганистан, Монгол, Вьетнам, Хитад, Япон эльгээгдэнэ. БАМ-ай барилгануудта 1 миллион гаран дүрбэлжэн метр шэл эльгээгдэһэн, эльгээгдэжэшье байна гээшэ.

КПСС-эй XXVII съездын хүндэлэлдэ дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ 3-дахи халаанай коллектив (мастернуудынь Н. В. Коренская, Н. С. Ломовой, бригадирнууд В. Я. Мисник, Е. А. Балдаева) түрүүлнэ. Тус халаанай хүдэлмэришэд арбан нэгэдэхи табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур 282 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолоо һэн. Тэдэнэр шэл һунаан татажа гаргалгые түргэдхэжэ, ГОСТ-ын эрилтые хазагайруулангүй хүдэлжэ шадана. Шэлэй зузаание 0,1 миллиметрээр нимгэрүүлхэдээ, халаанай гэшүүд жэлдээ 30-40 мянган дүрбэлжэн метр шэл түсэбтөө нэмээжэ үйлэдбэрилхэ арга олоно бшуу.

Цехэй ажалай түрүүшүүлэй нэгэн бригадир Владимир Яковлевич Мисник тухай эндэ хөөрэмөөр. Тэрэ 1967 ондо цехтэмнай ерэжэ, түрүүшээр бортовойгоор хүдэлөө һэн. Уданшьегүй шэл һунаан татажа гаргадаг машинын машинистээр хүдэлжэ эхилээ бэлэй. Оньһон машинаяа хүдэлгэхэ онол аргануудые һайнаар шудалжа, бодото ажалда түрүү технологи шадамар бэрхээр хэрэглэн ажаллана. Даалгагдаһан машинаараа 1 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэн гаргаха гэһэн дэмбэрэлтэ үүсхэл 1984 ондо гаргаа һэн. Тэрэнэй үүсхэлые бэшэшье машинистнууд һайшаан дэмжэжэ, мүн лэ дээшэлүүлэгдэһэн социалис уялгануудые абаа һэн. Владимир Яковлевичэй хэлэһэн үгэ хэһэн хэрэг хоёрынь хоорондоо таһаршагүй юм. Тэрэ 1276 мянган дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилжэ, абаһан уялгаяа холо үлүүлэн дүүргээ, машинистнуудэй дунда дэлгэрһэн мүрысөөндэ 6 дахин илажа гараһан байха юм.

Мастер Тамара Борисовна Пинаевагай хүтэлбэрилдэг халаанай коллектив шэл отолхо үнгэрэгшэ табан жэлэй даабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ амжаа һэн. Тус халаанай хүдэлмэришэд хэдэн үнэтэ үүсхэлнүүдые гаргаа бэлэй. Жэшээлхэдэ, коммунист А. А. Степанов «Заводой байгуулагдаһаар 50 жэлэй ойдо табан жэлэй түсэб дүүргэхэ» гэһэн үүсхэл гаргажа, абаһан уялгаяа болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 150,0 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолжо шадаа.

Бригадир Елена Александровна Балдаева «Арбан нэгэдэхи табан жэлэй туршада 1 миллион дүрбэлжэн метр шэл отолхо» гэһэн һайн һайхан үүсхэл гаргаа һэн. Тэрэнэй үүсхэлые 40 хүдэлмэришэд дэмжэжэ, абаһан уялгануудаа сүм дүүргээ. Тэдэнэй тоодо Владимир Дмитриевич Ганин — 1133 мянган, Лидия Николаевна Гончикова — 1098 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолжо шадаһан юм.

Мүнөөдэрэй шэл отологшодой туйлаһан амжалтануудые 30—40-өөд онуудай стахановецуудай рекорднуудтай сасуулхада, ехэ һонин. 1936 оной туршада 2634 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолһон байгаа һаань, мүнөө иимэ хэмжээнэй хүдэлмэри оройдоол 50 үдэрэй туршада хэгдэнэ бшуу.

Заводой хүдэлмэришэдэй һуудал байдал тэрэ үеынхиһөө нилээд һайжараа. Мүнөө 40 мянган дүрбэлжэн метр талмайтай болбосон түхэлтэй байрын гэрнүүд ербын бодоо. Соёлой байшан, һургуули, хүүгэдэй ясли-садууд, хүүгэдэй «Звездочка» гэжэ клуб, хамтын байра, 7 магазин, почто, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг «Аюна» комбинат, спортивна зал болон бусад объектнууд баригдаа. Мүн хүдэлмэришэдэй бэеэ эмшэлүүлхэ профилакторитой, аяншалгын баазатай болонхойбди. Заводой хамһабариин ажахы байгуулагданхай юм.

Мүнөө цехэй коллектив байгша оной туршада 95,0 мянган, партиин съездын нээгдэтэр 27 мянган дүрбэлжэн метр шэл отолхо, алмаһан түүхэй эд хэрэглэн 1 сүүдхын туршада хүдэлхэ гэһэн социалис уялгаяа сүм дүүргэхын тула оролдоно.

Е. БОЖЕДОМОВ,
шэл үйлэдбэрилэн гаргадаг цехэй хүдэлмэришэн.

Манай фото-корреспондент С. Балдуевай буулгаһан энэ зураг дээрэ шэл хайлуулагша Олег Дмитриевич Белыхые харанат. Дүй дүршэлөөр баян ажалай ветеран залуу хүдэлмэришэдые һурган хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Шэн габьяата ажалайнгаа түлөө Олег Дмитриевич Ажалай Алдар Солын III, II шатын орденуудаар шагнагданхай.

ТОО, БАРИМТА

1935 оной сентябриин 27-ой һүниин 1 сагта 1-дэхи ба 12-дохи машинануудһаа шэлэй түрүүшын лентэ татагдан гаргагдаа һэн. Ф. В. Жуковай бригада энэ хүндэтэ уялга дүүргээ. Шэлэй лентые К. Лазаревагай машинаһаа таһалхада, Д. Яптуев шэл отолоо бэлэй. ВКП(б)-гэй обкомой секретарь М. Н. Ербанов, БМАССР-эй Совнаркомой түрүүлэгшын орлогшо А. Д. Данилов энэ баярта ушарта хабаадаһан байна.

* * *

Заводой ашаглалгада тушаалгатай стахановска хүдэлөөнэй эхин тудаһан юм. Стахановска хүдэлөөнэй, хүдэлмэришэдые мэргэжэлтэдэй [...] ашаар заводой проектнэ хүсэн 100 мянган дүрбэлжэн метр шэлээр [...], тиигэжэ 1939 ондо 3,9 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэгдөө [...].

* * *

[...] шэл үйлэдбэрилэгшэд [...] фронтнуудта дайлал[...] Заводһоо дайнда мордо[...] П. К. Радикальцев [...] Алдар Солын бүхы [...] шатын орденоор шаг[...] һэн. Орден, медаль[...] шагнагдаһан сэрэг[...] тоодо М. А. Гордеев, [...] Почекунин, М. А. Го[...] гэгшэдые нэрлэмээр. [...] үедэ заводой коллек[...] Оборонын Ко[...] дамжуулгын Улаан [...] дахин барюулагда[...].

* * *

1933 ондо эгээл ехэ хэмжээнэй [...] — 16 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэгдөө. Эндэхи продукци мүнөө Сибириин, Алас-Дурна зүгэй, БАМ-ай [...], Монгол, Вьетнам, Афганистан, Хитад [...]дэнэ. Заводой [...] гүрэн түрын [...] шагналнуудта [...].

ТОО, БАРИМТА

XIX зуун жэлдэ, 150 жэлэй саана аралжаа наймаашан Курбатов шэлэй фабрика Буряадта нээһэн юм. Аяар холын Тобольско губерниһээ ерэһэн 6 мастер сонхын шэл, элдэб амһарта амаараа үлеэжэ хэдэг һэн. Тиихэдэ купец Голдобиной фабрика Тарбагатайда дүтэхэнэ байрланхай бэлэй.

* * *

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай жэлнүүдтэ завод фронтын болон тылэй захил дүүргэдэг һэн. Автомобилиин шэл, госпитальнуудта, больницануудта хэрэгсэлнүүд, фляганууд, шэл амһарта, гэрэл үгэдэг ба шахтёрско лаампанууд бүтээн гаргагдадаг байгаа. 1943 оной ноябрь һарада түсэбһөө гадуур 17 вагон шэл үйлэдбэрилэгдэжэ, ороной сүлөөлэгдэһэн районуудта эльгээгдээ бэлэй. Шэлэй заводойхид танкнуудые барилгада 84 мянган түхэриг суглуулжа, эльгээгээ һэн.

ОНЬҺОЖОРУУЛГАҺАА ЭХИТЭЙ

Буряадтамнай шэл үйлэдбэрилгэ 150 жэлэй түүхэтэй гэжэ мэдээжэ. Мүнөө Улаан-Үдын шэлэй заводойхид шэлэй оньһожоруулагдамал аргаар гаргагдажа эхилһээр 50 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэжэ байна. Эгээл тиимэһээ заводые оньһожоруулга, шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ тухай хэдэн үгөөр дурдамаар.

«Шэнэлэн хубилалгада зорюулагдаһан капитальна һомололго хоёр дахин шахуу ехэ ашаг үрэ үгэнэ» гэжэ эрдэм-техникын дэбжэлтые хурдадхаха асуудалаар КПСС-эй ЦК-да 1985 оной июнь һарада болоһон суглаан дээрэ тэмдэглэгдээ һэн. Шэлэй заводто энэ шэглэлээр үни урданһаа ехэ хүдэлмэри ябуулагдадаг юм. Жэшээлхэдэ, сибириин нефтиин болон яхадай алмазуудай ашаглагдажа эхилхэдэ, Ангар, Енисей мүрэнүүд дээрэ электростанци барилгын хаһада заводые гүйсэдөөр һэльбэн шэнэлхэ, техническэ талаар зэбсэгжүүлхэ гээшэ тон шухаг болоо һэн. 1955 онһоо 1965 он болотор шэнэдхэн зэбсэгжүүлгэ үргэлжэлүүлэгдэхэдэ, продукци гаргалга огто зогсоогдоогүй бэлэй.

1966 ондо витринын томо хэмжээнэй шэл, удаадахи жэлдэнь «сталинит» түхэлэй бутардаггүй шэл гаргагдажа эхилээ. Заводой хүсэн 2,5 дахин дээшэлжэ, 1971 ондо 15,4 миллион дүрбэлжэн метр шэл үйлэдбэрилэгдөө һэн.

Шэл амһарта бүтээлгэ 1970 ондо гүйсэд оньһожоруулагдаа. Ажалай бүтээсэ 6,7 дахин дээшэлһэн, 50 хүн бар хүсэнэй ажалһаа сүлөөлэгдэһэн байна. Нигэжэ гарза ехэтэй цех ашаг олзотой болоо бэлэй. 1973 оной түрүүшын хахадта завод генераторна газһаа һайн шанартай мазудай түлишэдэ ороо. Энээнэй экономическа ашаг үрэнь 800 мянган түхэригтэ хүрөө, тиигэжэ 60 хүн сүлөөлэгдөө һэн.

К. А. Восканянц, В. А. Рубцов түрүүтэй Бурятстройн коллектив, мүн заводой түлөөлэгшэд Г. А. Пузенко, Г. С. Горбатенко, В. В. Кондрашов болон би гэхэ мэтэ һэльбэн шэнэдхэлгые хүтэлбэрилөө һэмди. Гэхэ зуура үйлэдбэриин технологиие һайжаруулхын, зарим участогуудые автоматизацилхын ба агаарай нэгэ жэгдэ температурые хангахын тула шэнэ хэ гү, али машинаһаа шэл татажа, отололгын столдо дамжуулга олон дахин хүнгэдхэгдөө бшуу. Продукци багсалалгын технологи дахин харагдажа үзэгдөө. Цехэй талмай үргэдхэгдөө, ашаа үргэдэг механическа түхеэрэлгэнүүд тодхогдоо, электрокара, тусхай контейнернүүд хэрэглэгдэдэг болоо. Түмэр замай вагонуудта ашаалалга-буулгалга оньһожоруулагдаа.

Уламжалал мүнөөдэрэй байдалаар бүхы хүдэлмэриин 75 процентынь автомат хэрэгсэл болон механизмуудые хангана, 25 процентынь гар ажалда хабаадуулагданхай. Цехүүдэй начальнигууд Н. В. Мамашвили, Т. И. Мицкевич, инженернүүд Н. Н. Птицына, В. Л. Назаренко, мастер-механигууд Б. Г. Гордонов, С. З. Лосев, шэл һунаан татадаг машинистнууд В. Я. Мисник, Р. Н. Данькин, шэл отологшод Ф. Н. Шеметова, Л. Н. Гончикова гэгшэд заводой хүсые ашаглаха, үйлэдбэриин технологиие һайжаруулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһан габьяатай.

Һүүлэй жэлнүүдтэ оршон тойронхи байгаалиие үйлэдбэриин үлэгдэлнүүдээр бузарлахагүйн тула уһа дахинаа хэрэглэдэг түхеэрэлгэтэй компрессорнэ станци баригдаа.

Абаһан уялгануудаа дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ В. Я. Мисникэй, Ц-Д. Г. Намсараевай хүтэлбэрилдэг машинистнуудэй, Е. А. Балдаевагай толгойлдог шэл отологшодой бригаданууд онсо шалгарнад. Эдэнэр 1985 оной октябрь һарада табан жэлэйнгээ түсэбые сүм бэелүүлһэн тухайгаа элидхээ һэн. Арбан нэгэдэхи табан жэлэй 20 түрүүшүүл орден, медальнуудаар шагнагдаба. Тэрэ тоодо машинистнууд Г. Я. Литвинцев, В. Я. Мисник, цехэй начальник Т. И. Мицкевич, мастер Н. Д. Шестакова, шэл отологшо Т. Т. Самбоцыренова болон бусад оролсоно.

Омогорхомо амжалтанууд лэ!

А. БОЛОТОВ,
заводой ветеран.

…УУЛИИН РЕФОРМЫЕ БЭЕЛҮҮЛНЭБДИ

…РБЭН ТЭГШЭЭР ХҮМҮҮЖҮҮЛХЭ

…САГТА хүдөөдэ …ние хүмүүжүүлхэ …буулхаар клубууд, …ружогууд пионер…ой байшангуудта, …ивна комплекс… олоор эмхидхэг… ааб даа. Гэхэтэй бүхы газарнуудта байгаа хүдэлмэ… хяраал һургуули… ёһотой гэжэ һа… Юрэнхыдөө хү…ули гээшэ хүмүү…элмэриин ёһотоил …зэргэтэй. Энэ һа…рынгөө һургуу…гээр баримталха …

…май районой түб …эл тэг дунда ор…үүгэдэй саад, био… Пионернүүдэй, …шангууд ойрохоно…г. Хэшээлнүүдэйн… ямар нэгэн секци… кружогто ошожо, …ээз хэхэ арга бо…дтэмнай бии гэ…идамнайшье янза …ружок, секци, клу…г. Тэдэниие 16 баг…итын хэдэн түлөө…бэрилнэ. Хэшээл…уур ябуулагдадаг … түсэбэй ёһоор, …кидоор эрхилхын …нарай коллектив …дтэй сүг хамта түс…и үнгэргэжэ, анке…раһан, микрорай…зоной бүридэлые …рэлхидтэй уулза… Тиигэжэ имагтал һурагшадһаа гад…ин наһа гүйсөөдүй…ргууляа дүүргээд, …йһан залуушуулые …нэ. Эй, клубуудай хүдэл…адуулха бологдоо. …ондо ажаһуудаг …да үзэл сурталай-

хүмүүжүүлгын хүдэлмэри зүбөөр ябуулха зорилгоор ниитын элдэб соведүүд, комиссинууд байгуулагдажа, тэдэнэй бүридэлдэ партиина, профсоюзай организацинуудай түлөөлэгшэд оролсодог байна. Үйлсэнүүдэй комитедүүдэй гэшүүдээр ниитын эдэбхитэд һунгагдана. Ажаһуудаг газартаа хүн зоной хэр зэргээр харилсадагые хараадаа абажа, хүмүүжүүлгын хүдэлмэри тэдэнээр ябуулна.

Һургуулиин реформын ажабайдалда нэбтэрүүлэгдэжэ байһан сагта хүүгэдые ажалуудаг газартань хүмүүжүүлхэ асуудалда нилээд ехэ анхарал хандуулагдана. Энэ талаар манда 7 хүнһөө бүридхэгдэһэн түрэлхидэй комитет горитой туһа хүргэдэг болонхой. Тэрэнэй, мүн багшанарай комитедэй харгалзалга доро 6 микрорайон оролсо: «Баянгол» предприяти шадарай, «Сельхозхими» нэгэдэлэй, Бурзодстройн ПМК-гай, запабарилга-барилгын участогай, уһалууриин системын управлениин, Хэжэнгын совхозой дэбисхэр дээрэхи айлнуудые тэрэ тоодо нэрлэхээр. Ниитын эдэбхитэдэй панаае эгээл ехээр зобоодог микрорайон гэхэдэ, Бурзодстройн ПМК шадарай айлнууд болоно. Хүүгэдээ зэргоорнь табижархёод, ооһэдоо зайгуултадаг, архидадаг зон тэрэ багта ажаһууна бшуу. Үхибүүдтэ мүртэй анхардаггүй түрэлхидые арадай депутадуудай районно, мүн сомоной Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдэй заседанинууд дээрэ зүбшэн хэлсэжэ, тэдэниие хэһээхэ талаар хэмжээнүүд абтана. Тиигэжэ энэ микрорайоной зон ниитын эмхинүүдэй, багшанарай соведэй саг үргэлжын харгалзалга доро байна. Гансал зарим хүтэлбэрилэгшэдэй, тэрэ тоодо ПМК-гай начальник Ч. Д. Ринчиновэй энэ шухалэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулаадүй байһаниинь харамтай.

Һүүлэй сагта түрэлхидэй суглаануудые хүн зоной ажаһуудаг газарнуудта үнгэргэдэг болонхойбди. Имагтал үхибүүдэй хэр зэргээр һуража байһан тухай бэшэ, харин ажалда хэр дүршэжэ, ниитын хүдэлмэридэ хэр эдэбхитэйгээр хабаадажа байһан тухай хамтааран сугларжа хөөрэлдэнэбди. Дүнгынь гэхэдэ, түрэлхидэй эдэбхи үүсхэл нилээд дээшэлжэ, ниитын соведэй хүдэлмэридэ хабаадалсаха дуратайшуул бүри олон болоо. Тиигэжэ ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангадаг комбинадта хүдэлдэг хоёр эхэ сёдолой кружогые хүтэлбэрилдэг болоо. Харин хүүгэдэй саадай хүдэлмэрилэгшэ Л. Б. Дамдинжапова хоорой кружогые даажа абаһан байна. Бүхыдөө уран һайханай кружогуудай, һургуулиин драматическа коллективэй хүдэлмэриеэ нилээд һайжаруулһые Илалтын 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан бүхэсоюзна харалгын үедэ эли болодо мэдэрхээр һэн. Мүнөөшье жэлэй харалгада тус коллективүүднай эршэ түгэсөөр бэлдэжэ байнхай.

Нютагай зонтой, илангаяа залуушуултай хүмүүжүүлхы хүдэлмэриие ёһо тэдыдэ ябуулжа яашье болохогүй. Микрорайондо тиимэ хүдэлмэри ябуулха кадрнуудай психологопедагогическа бэлэдхэлые илангаяа һайнаар анхарха хэрэгтэй. Юрэнхыдөө багшанарай коллектив ниитын эдэбхитэдтэй нягтаар харилсажа хүдэлхэдөө, эдиршүүл болон залуушуулые хүмүүжүүлхэ талаар зондо туһатай хүдэлмэри эрхилжэ шадаха байна. Саашадаа бидэ мэргэжэлтэ хүмүүжүүлэгшэдһээ — һургуулинуудай, хүүгэдэй саадуудай, Пионернүүдэй болон Соёлой байшангуудай хүдэлмэрилэгшэдһөө, спортын эмхидхэгшэдһээ, түрэлхидэй комитедэй гэшүүдһээ бүридэһэн нэгэдэмэл педсовет байгуулха хүсэлтэйбди. Микрорайон соо ябуулагдажа байгаа хүмүүжүүлгын хүдэлмэриие иимэл педсовет зүбөөр хинажа шадаха гэжэ һанагдана бшуу.

Һурагшадай хэшээлһээ сүлөө сагые зүбөөр эрхилхын тула һунаагдаһан үдэрэй 9 группэ эмхидхэжэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин кабинет, дархалалгын мастерской, клуб, библиотекэ гэхэ мэтэнүүдые түхеэржэ, бүхы юумээр түгэс хангаһайбди. Кружогуудые элдэб хэрэгсэлнүүдээр хангажа, мебель, хэрэгсэл абахымнай тулада базова предприятинуудай горитой мүнгэшье дамжуулһан байха. Хүүгэднай элдэб кружогуудта ябажа, гартаа дүйтэй болохоһоо гадна, мэдэсээ үргэдхэнэ, журам сахижа һурана гээшэ ааб даа. Гадна сүлөө сагтаа үхибүүднай ооһэдыгоо хангажа һурана, һургуулиингаа мебель, спортивна хэрэгсэл заһабарилна, библиотекарьнүүдтэ горитой туһаламжа үзүүлнэ. Наймадахи классуудай һурагшад долоон хоногтоо нэгэ удаа Ушхайтын һүнэй комплексдо ошожо, хоёр часай туршада хүдэлдэг гуримтай болонхой.

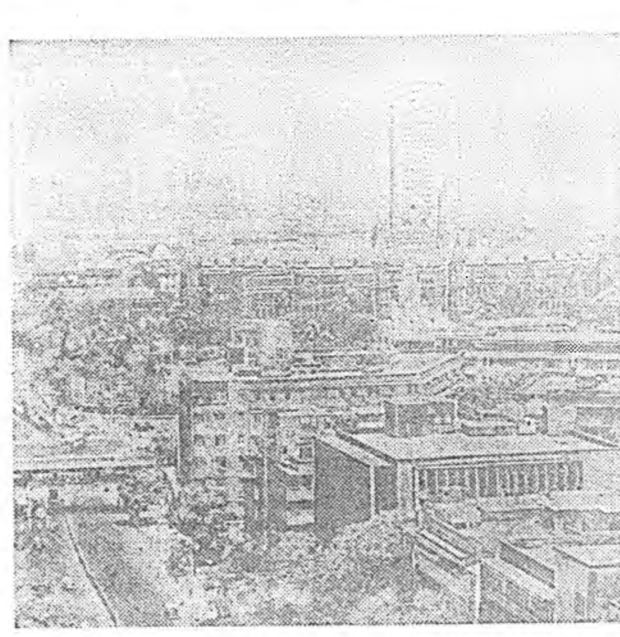
Һурагшадай ооһэдоо ооһэдыгоо хүтэлбэрилхэ шадабариие хүгжөөхэ шухала гэжэ һургуулиин реформо дотор заагдаһан гээшэ. Манай һургуулида урдань энэ талаар ехэ хүдэлмэри ябуулагдаагүй гэхээр юм. Комсомолой, пионернүүдэй организацинуудай хүсэндэ түшэглэжэ, һурагшадай эдэбхи үүсхэлые дэгжээхэ гэжэ оролдонобди. Хара багаһаа хэһэн, бүтээһэнэйнгээ түлөө харюусажа һурабалнь, хүүгэдтэмнай хожомоо хэрэгтэй байха ха юм даа. Олонхи һурагшаднай ниитын даабаринуудые дүүргэжэ, олоной хүдэлмэриин багаханшье участогай түлөө хубиин харюусалга даажа абадаг болонхой.

Эдир үетэнэй бэеын тамирые хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ һүүлэй үедэ бүришье ехэ анхарал хандуулагдана. Үглөө бүри хэшээлнүүдээ физзарядкаар эхилхынгээ хажуугаар физкультурын хэшээлнүүдые гуримтайгаар үнгэргэжэ, спортивна секцинүүдэй хүдэлмэриие улам һайжаруулхын тула ехэхэн хүсэлэл оролдолго гаргагдана. Түрэлхидэй талаһаа энэ талаар үшөөл бага туһаламжа үзүүлэгдэнэ гээд сэхэ хэлэлтэй. Һаяын сагта хамтынгаа суглаан дээрэ энэ асуудалые зүбшэн хэлсэжэ, тодорхой шиидхэбэри абаха байхабди.

Энэ мэтээр хэһэн, бүтээһэнээ хурга даран тоолошоходо, ажалдамнай ямаршье бэрхэшээлнүүд, һаад түбэгүүд дайралданагүй гэжэ һанаадхихаар ёһотой. Тиимэ бэшэ даа. Дабагдаха ёһотой дабаануудшье, бишыхан аад, түбэгтэй асуудалнуудшье захаһаа олон бии. Тэрэниие эндэ дурдаадшье яалайб. Хүмүүжүүлгын асуудалые хамтааран нэгэдэжэ, багшанарай, ниитын эмхинүүдэй, түрэлхидэй хабаадалгатайгаар шиидхэхэ ёһотойбди гэжэ хүсэдөөр ойлгоод, хүдэлжэ эхилһэмнай нилээд томохон «мүльһэнэй хүдэлһэнтэй» жэшээтэй ха юм. Һурагшадай сэгнэлтэнүүдэй эрид һайжарһаниинь, гурим, журам эбдэхэ ушарнуудай тон хомор болоһониинь энэ хэлэгшымнай гэршэ баримта болоно гээшэл.

Д. ДАШИЦЫРЕНОВ,
Хэжэнгын найман жэлэй һургуулиин директор.

ЯНВАРИИН 26 — ИНДИИН НАЦИОНАЛЬНА ҺАЙНДЭР, РЕСПУБЛИКЫН ҮДЭР

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Индиин промышленна, худалдаа наймаанай болон соёлой томо түб Бомбейн гол үйлсэ харуулагдана. Тэрэ манай Ленинградтай анда хото юм.

ТАСС-ай фото.

МАНАЙ ҮНЭН ХАНИНАР

Байгуулагдаһаар 36-дахи жэлэйнгээ ойе энэ жэлдэ тэмдэглэжэ байһан Индиин Республика олохон түүхэтэ шатануудые гаталба. Бэеэ даапан байдалтай бололго, республикын байгуулагдаһан тухай соносхогдолго, түрүүшын табан жэлэй түсэбые баталан абалга, СССР-эй туһаламжаар баригдаһан Бхилайн металлургическа комбинадые ашаглалга, банкнуудые гүрэнэй мэдэлдэ оруулалга, нефтиин хэбтэшэнүүдые ашаглалга, хүн зоной дунда үзэг бэшэггүйдэлгые усадхаха үргэн программые бэелүүлгэ, Антарктида тээшэ экспедициие эльгээлгэ, түрүүшын энэдхэг космонавтын совет замбуулинай онгосоор ниидэлгэ — эдэ бүгэдэ олон тоото үйлэ хэрэгүүд, түйлалтанууд түүхэтэ богони болзор соо ороной ажабайдалда болоһон асари ехэ хубилалтануудые элирхэйлэн харуулна бшуу. Эдэнэй олонхинь Индиин болон Советскэ Союзай хоорондохи ашаг үрэ ехэтэй хани барисаанай, харилсаа холбооной хүгжэлтэтэй нягта холбоотой юм.

Джавахарлал Неругэй нэрэмжэтэ университедэй дэргэдэ ородой шэнжэлгэнүүдэй түбэй байгуулагдаһаар 20 жэлэй гайхамшагта ой һаяхан Делидэ баярай оршон байдалда тэмдэглэгдэбэ. Индиин ниислэл хотын урда хубидахи университедэй комплексын дэбисхэр дээрэ оршодог энэ байшан соо баярай оршон байдал тогтобо. Хаа хаанагүй—тэрэнэй коридорнууд болон аудиторинууд соо бүлэг бүлэгээрөө суглараһан багшанарай, студентнэрэй һонирхолтойгоор хөөрэлдэжэ байхыень хараабди. Урдын ханинар — элдэб жэлнүүдтэ энэ түбтэ хүдэлһэн гү, али һураһан, мүн СССР-эй дээдэ һургуулинуудта эрдэм олоһон хүнүүд эндэ уулзаһан байгаа. Республикын элдэб дээдэ һургуулинуудта ород хэлэ заажа байһан совет багшанар, тэдэнэй энэдхэг ханинар һайндэртэ ерэбэ. Баярта ойтой дашарамдуулан, Индиин президент Заил Сингхһээ, вице-президент Р. Венкатараманһаа премьер-министр Раджив Гандиһаа амаршалгын бэшэгүүд абтаба. Энэ түбэй ажал ябуулга энэдхэг-совет хани барисаае, харилсаа холбосе бэхижүүлгэдэ саашадаашье нүлөөлхэ юм гэжэ этигэн найдажа байһанаа тэдээн соогоо мэдүүлбэд.

20 жэлэй хугасаа соо энэ түб ород хэлэ болон литературын мэргэжэлтэдые һурган бэлдэлгын ёһотойл түб болоо. Тэрэниие дүүргэгшэд мүнөө Индиин бүхы томо ехэ университедүүдтэ, элдэб министерствэнүүд болон албан зургаануудта, гүрэнэй секторэй предприятинуудта, нэн түрүүн совет-индиин харилсаанай объектнүүдтэ, СССР-тэй нягта холбоо барисаатай элитэ мэдээжэ худалдаа наймаанай болон промышленна фирмэнүүдтэ хүдэлнэ. Онсо юумэниинь юуб гэхэдэ, энэ түб ажал ябуулгадаа гол түлэб хээээ нэгэтэ эндэ һураад, удаань Советскэ Союзда мэргэжэл шадабаряа дээшэлүүлһэн хүнүүдтэ түшэглэнэ. Хэрбээ 60-аад онуудай һүүл багта 20 гаран совет болон оройдоол 7 энэдхэг багшанарай хүдэлдэг байгаа һаань, харин мүнөө тэрэнэй тэнсүүри тад хубилангай.

— Иимэ хубилалтануудай болоһониинь ёһо руугаа юм ааб даа,— гэжэ түбэй директор Р. Багга намтай хөөрэлдэхэдөө тэмдэглэбэ.— Советскэ Союзтай саг үргэлжын нягта холбоо барисаа тогтооһоной ашаар манай орон дотор ород хэлэ шудалха, зааха талаар үргэн ехэ мэргэжэл шадабаритай, бэлиг түгэлдэр олон эрдэмтэд, мэргэжэлтэд урган гаранхай. 20 жэлэй туршада энэ түбтэ зуу шахуу совет багшанар хүдэлхэдөө, тэдэнэртэ эрдэм мэдэсээ түхеөһэн, сэдьхэлэйнгээ ольһые дамжуулпан байгаа. Түбэй түрүүшын хүтэлбэрилэгшэд — профессор Ч. Н. Чакраварти, совет индолог, эрдэмэй доктор А. Т. Аксенов гэгшэд энэ хэрэгэй үндэһэ һуурийе табилсаһан юм. Тиихэдэ Индидэ ород хэлэ багшалалгые хүгжөөлгын удаан болзорой программые зохёолгодо шухала үүргэ дүүргээ һэн. Манай холоо барисаан хүгжөөгдэжэ үргэлжэлүүлэгдэһээр. А. С. Пушкинай нэрэмжэтэ Ород хэлэнэй институдтай эдэбхитэй харилсаа холбоо тогтоонобди.

Дж. Неругэй нэрэмжэтэ университедэй дэргэдэхи ородой шэнжэлгэнүүдэй түб ажал ябуулгануудаа үргэдхэнэ. Мүнөө тэндэ һургалгын табан программатай. Жэшээнь, ород хэлэ шудалхын тула энэдхэг эрдэмтэдтэ, инженернүүдтэ, технигүүдтэ богони болзорой курсанууд эмхидхэгдэнхэй.

Республика дотор ород хэлээр һонирхол таһалгарягүйгөөр ургажа байна. Мүнөө ороной 60 дээдэ һургуулида тэрэниие заана. Тиихэдэ тэрэнэй хахадһаа үлүү хубидань совет багшанар хүдэлдэг юм. Делидэ, Бомбейдэ, Калькуттада, Мадраста совет соёлой түбүүдэй дэргэдэ, СССР-эй туһаламжаар баригдаһан промышленна объектнүүдтэ, элдэб хото городуудтахи индиин-совет хани барисаанай бүлгэмүүдэй отделенинүүдтэ эмхидхэгдэһэн һургуулинуудта, курсануудта ород хэлэ шудална. Мүнөөнэй Индиин ажабайдалай таһаршагүй хубинь болоһон энэ хүдэлөөндэ шэнэ шатанууд мүндэлнэ.

Дүрбэн жэлэй урда тээ ород хэлэ заажа эхилһэн Делиин «Бал Бхарати» гэжэ һургуулида А. П. Чеховэй нэрэмжэтэ интернациональна хани барисаанай клубай байгуулагдаһаар түрүүшын жэлэй ой һаяхан һайндэрлэгдэбэ. Сэхыень хэлэхэдэ, энэмнай бүхы оронай дэбисхэр дээрэ абажа харахада, тиимэ ехэ бэшэшье һаа, гүнзэгы удха шанартай үйлэ хэрэг болоно. Мүнөө Делидэ хэдэн иимэ клубууд хүдэлдэг. Тэдэнэр А. С. Пушкинай, Л. М. Толстойн, А. М. Горькиин, А. П. Гайдарай нэрэмжэтэ юм. «Бал Бхаратиин» гоё һайханаар шэмэглэгдэһэн зал соо ород хэлэн дээрэ шүлэгүүд, дуунууд ханхинаһан байгаа. Жэлэй туршa соо А. П. Чеховэй нэрэмжэтэ клубайхид индиин-совет хани барисаанай хэдэн үдэшэ эмхидхэһэн, Советскэ Союз тушаа найруулгануудай ба зурагуудай конкурснуудые, викторинануудые эмхидхэһэн байгаа, гэжэ клубай секретарь Дивакар Банерджи хөөрэнэ.

— Энэ шухала үүсхэлые али болохоор дэмжэхые оролдогбди,— гэжэ һургуулиин директор Сушант Бхаттачарья тэмдэглээ.— Клубай хүдэлмэри һурагшадай Соведүүдэй оронoй түүхэтэй, тэрэнэй элдэб янзын ажабайдалтай, баян соёлтой, литературатай, искусстватай, СССР-эй арадуудай ёһо заншалтай бүри һайнаар танилсахадань, туһалдаг байна. Энэ хадаа Индиин ба Советскэ Союзай хоорондохи хани харилсаае бэхижүүлхэ хэрэгтэ ехэ хубита болоно бшуу.

С. КАРМАЛИТО,
ТАСС-ай корр.

Дели.

Социалис удаар

ТАНИИЕ ЯМАРААР ХАНГАНАБ?

КОМПЛЕКСНО ХАНГАЛГАДА —ГОЛ АНХАРАЛ

— Нютагаймнай хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд Татьяна Ефимовна Михайлова, Маргарита Владимировна Уланова гэгшэд манай совхозой ажалшадые соёлой талаар хангаха хэрэгтэ ехэхэн хубитаяа оруулалсана. Тэдэнэй хабаадалгатайгаар ажахымнай һүһаалиин фермэнүүд дээрэ үйлэдбэридэ хамтын подряд нэбтэрүүлгэ тухай аша туһатай, һонирхолтой хөөрэлдөөнүүд үнгэргэгдэһэн байха юм,—гэжэ Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй депутат, Дээдэ-Тайлсын совхозой директор Петр Осипович Никитин хөөрэнэ.

Библиотекын хүдэлмэрилэгшэд гансашье һонирхолтой хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэдэг бэшэ, мүн эдэ фермэнүүдэй дэргэдэхи улаан булангуудые шэмэглэн гоёолсоһон, бригадна подряд тухай номуудай выставкэнүүдые эмхидхэһэн, һүүлэй үедэ хэблэгдэн гараһан номууд тухай тобшо тэдыгээр олондо туһатай хөөрэлдөө хэһэн байна гэжэ тэмдэглэхээр.

— Манай библиотекэ районой түбэй библиотекын филиал юм. Тиимэһээ методическа талаар тэндэһээ туһаламжа абажа байдаг гээшэбди,— гээд библиотекые даагша Т. Е. Михайлова хэлэхэ зуураа, урдаа байһан зузаахан дэбтэр гаргажа, тэрэнээ иража хараад:— Мүнөө дээрээ номуудаймнай тоо 10 мянга гаран болоод байна. Уншагшадаймнай тоо 1130 хүн гэхэдэ алдуу болохогүй. Тэдэнэймнай 368-ниинь совхозой хүдэлмэрилэгшэд, мэргэжэлтэд, хонишод, малшад, механизаторнууд юм. Гадна нютагаймнай дунда һургуулиин 265 һурагшад манай эгээл эдэбхитэй уншагшад гэжэ тоологдодог ааб даа,—гэжэ тэрэ тодорхойлбо.

Эбтэй зэтэйгээр хүдэлжэ байһан Татьяна Ефимовна Михайлова Маргарита Владимировна Уланова хоёр совхозой парткомой секретарь Н. И. Филипповэй хүтэлбэри доро нүүдэл 15 библиотекэ эмхидхэнхэй. Тэдэнь холо, ойрын отара, гүүртэнүүд дээрэ хүдэлдэг хонишод, малшадые саг үргэлжэ номуудаар хангана, хараалагдаһан болзортонь шэнэ-шэнэ номуудые асаржа, уншагшадай зүрхэ сэдьхэлыень баясуулна.

Нютагай дунда һургуулиин багшанар Нина Сидоровна Рассадина, Татьяна Юрьевна Ситникова, Юрий Битальевич Денисов гэгшэд библиотекын эдэбхитэдтэй хамта түрэлхидэй дунда мүнөө үе сагай эрилтэдэ харюусамаар, хүмүүжүүлхы хүдэлмэри ябуулха зуураа, ахалагша классуудай һурагшадай дунда ерээдүйн мэргэжэл тухай хөөрэлдөө үнгэргэдэг.

Совхозой мэргэжэлтэд — ахамад экономист Мария Михайловна Илькова, ахамад зоотехник Павел Петрович Помуран, ахамад бухгалтер Николай Георгиевич Миронов гэгшэд гансашье библиотекын эдэбхитэй уншагшад бэшэ, мүн хонишод, малшадай, механизаторнуудай дунда хүдөө ажахын литература тараалгада горитой туһэ хүргэжэ байдаг хүнүүд юм.

Тээмэндэ нютагай участково больницын врач Ольга Александровна Котова, багша Валентина Александровна Никитина гэгшэдэй хабаадалгатайгаар «Хүнэй түлөө тэмсэхэ» гэһэн аман үгын журнал эмхидхэгдэжэ, олониитые һонирхуулаа. Тиихэдэ «Архи — ами наһанай дайсан» гэһэн агитплакат гаргагдаа, хүдөөгэй соёлой байшангай агитбригадын гэшүүдэй хүсөөр шог ёгто дуунууд гүйсэдхэгдөө.

КПСС-эй XXVII съездые ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ хам оролсоод, эдэбхи ехэтэйгээр хүдэлжэ байһан түрэл совхозойнгоо хүдэлмэришэд, хонишод, малшад болон механизаторнуудые соёлой талаар Мухар-Шэбэрэй Никольскэ, Заҳааминай Санагын нютагай Соведүүдэй үүсхэлые дэмжэн, комплексноор хангаха гэжэ Дээдэ-Тайлсын хүдөөгэй библиотекын хүдэлмэрилэгшэд оролдон ажаллана. Тэрэшэлэн КПСС-эй түүхэтэ документнүүдэй проектнүүдтэй тон дүтөөр тэдэниие танилсуулха, үзэл сурталай-хүмүүжүүлгын, ажалшадта коммунис үзэл бодол хүмүүжүүлхэ хүдэлмэридэ библиотекарьнүүд гол анхаралаа хандуулна.

Г. БАДМАЕВ,
манай корр.

Хорин район.

НОМУУДЫЕ БЭЛЭГЛЭНЭ

Советскэ Союзай хоёр дахин Герой, СССР-эй лётчик-космонавт П. Попович Васильковой интернат һургуулида хубиингаа библиотекын номуудые дамжуулаа. Москвада СССР-эй Соёлой министерствэдэ болоһон пресс-конференци дээрэ Украинын хотын түлөөлэгшэдтэ тэрэ номуудаа барюулһан байна. Номдо дуратайшуулай һайн дуранай бүхэсоюзна бүлгэмэй эдэбхитэдэй үүсхэл тухай тэрээн дээрэ мэдээсэгдээ. Хубиингаа библиотекэнүүдэй зарим номуудые ниитын хэрэглэмжэдэ һайн дураараа дамжуулхые тэдэнэр оронoй номдо дуратайшуулые уряалһан шуу.

Эрхэтэдэй хубиин библиотекэнүүдтэ 40 миллиард ном тоологдодог. Энэнь оронoй гүрэнэй болон ниитын билиотекэнүүдэй жасануудта байһанһаа 8 дахин олон болоно. Сүг хүдэлдэг нүхэдтөө, хүршэнэртөө, ханинартаа хубиингаа библиотекын номуудые уншахыень зүбшөөхэ хүнүүд улам олон боложо байнхай. Мүнөөдэрэй байдалаар эрхэтэдэй 60 мянган хубиин библиотекэ ниитын хэрэглэмжэдэ үгтэнхэй.

Номдо дуратайшуулай һайн дуранай бүхэсоюзна бүлгэмэй түбэй правлениин президиумэй түрүүлэгшэ академик И. Петрянов-Соколов энээн тухай хөөрэбэ.

ТАСС-ай корр.

Москва.

ХИЛЫН СААНАҺАА
ТАСС АПН.

ТҮБИ ДЭЛХЭЙЕ ДАЙНАЙ АЮУЛҺАА АРШАЛХА

Советскэ Союзай гаргаһан түүхэтэ удха шанартай эб найрамдалта шэнэ үүсхэлнүүд бүхы дэлхэйн арадуудай этигэл найдалда, хүсэл эрмэлзэлдэ харюусана. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ түби дэлхэйе ядерна зэбсэгһээ сүлөөлхэ, тэрэниие үгы хэлгэһээ аршалан хамгаалха тодорхой, үргэн ехэ программые дурадхана. Ядерна дайнай аюулһаа хүн түрэлтэниие аршалан абарха гэһэн зорилготой ёһотойл эб найрамдалта гүрэн иимэ үргэн ехэ хэмжээнэй дурадхалнуудые оруулжа шадаха байна гэжэ гадаадын оронуудай политическэ болон ниитын элитэ мэдээжэ ажал ябуулагшад, эрдэмтэд, олониитэдэ мэдээсэлнүүдые дэлгэрүүлэн тараадаг хэрэгсэлнүүд М. С. Горбачевой Мэдүүлгые шэнжэлэн тайлбарилхадаа тэмдэглэнэ.

КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ асари ехэ политическэ хүсэтэй эб найрамдалай манифест, бүхы уласхоорондын хүгжэлтэдэ …

амгалан ёһоор зэргэ оршолгын ба харилсаа холбооной политикын ленинскэ гол ёһонуудые бодото дээрэнь залан сэхээр бэелүүлнэ, бүхы хүн түрэлтэнэй сэдьхэл бодолой аша туһые хамгаална гэжэ Чехословакиин Национальна фронтын ЦК-гай Түрүүлэгшын орлогшо **Томаш Травничек** мэдүүлбэ. Бүхы дэлхэй дээрэ дайнай аюулые зайсуулан сарахын түлөө тэмсэлые шангадхахын тула бүхы оронуудта эб найрамдалай тала баригшадта айхабтар ехэ түлхисэ үгэжэ байһан совет дурадхалнууд тодорхой, холын хараатай байһанда онсо анхаралаа хандуулнабди гэжэ тэрэ хэлээ.

Конгрессэй түлөөлэгшэдэй палатада демократическа олонхиие хүтэлбэрилэгшэ **Джеймс Райт** СССР-эй эб найрамдалта үүсхэлнүүдые дэмжэхэдээ, ингэжэ тэмдэглээ: «Тэдэ имагтал политическэ һанал бодолнуудһаа үндэһэтэй гэжэ мэдүүлэн, буу зэбсэгүүдые хуряаха тушаа совет дурадхалнуудта халирхайгаар хандаха эрхэгүйбди. Ядерна буу зэбсэгүүдые бүрин хүсэдөөр усадхаха та-…

документ болохо байна гэжэ БКП-гэй ЦК-гай Политбюрогой гэшүүн, НРБ-гэй гадаадын хэрэгүүдэй министр **Петр Младенов** ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. Советскэ Союзай дурадхаһан программа уласхоорондын байдалые гуримшуулан һайжаруулха, эб найрамдалта залан сэхэ политика бэелүүлхэ аргатай байна.

СССР эб найрамдалта, лаар Советскэ Союзай дурадхаһан программа хадаа буу зэбсэг хуряаха талаар хэзээ нэгэтэ гаргагдаһан бүхы үүсхэлнүүд соопоо эгээл сэхэнь болоно гэжэ США-гай Эб найрамдалай соведэй гүйсэдхэхэ директор **Майкл Майерсон** мэдүүлбэ. Али бүхы ядерна тэһэлэлгэнүүдые нэгэ талаһаа болюулалгые гурба һараар һунааха гэһэн Советскэ Союзай үүсхэлые США-гай захиргаанай зүгһөө дэмжүүлхэ гээшэ американ эб найрамдалай тала баригшадан гол зорилго болоно гэжэ тэрэ хэлээ.

Эб найрамдалай Бүхэдэлхэйн Соведэй вице-президент, Беркли хотын мэр **Юджин Ньюпорт** США-гай баруун эрье шадархи дайн дажарта эсэргүү эмхинүүдэй эдэбхитэдэй хуралдаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин Мэдүүлгэ «политическэ талаар эгээл гүнзэгы удхатай дурадхал болоно» гэжэ тэмдэглэбэ. Ядерна буу зэбсэгүүдые усадхажа, үгы хэхэ тухай СССР-эй үнэн зүрхэнэй дурадхалые Вашингтон анхаралдаа абажа, үрэ түгэс хөөрэлдөөнүүдые хэхэ ааба гэжэ этигэн найдажа байһанаа Атланта хотын мэр, США-гай мэдээжэ политическэ ажал ябуулагша **Эндрю Янг** найдажа байһанаа мэдүүлээ.

Дайн дажарта эсэргүүсэн тэмсэдэг американ 45 эмхиие нэгэдүүлдэг «Эрхэтэд ядерна дайнда эсэргүүсэнэ» гэһэн нэгэдэлэй тала баригшад, «Дэлхэйн врачнууд ядерна дайе зайсуулан сарахын түлөө» уласхоорондын хүдэлөөнэй американ түрүүлэгшэ **Бернард Лаун**, Великобританиин социал-демократическа партиин хүтэлбэрилэгшэ, гадаадын хэрэгүүдэй ба харилсаа холбооной хэрэгүүдэй талаар министр байһан **Дэвид Оуэн**, ФРГ-гэй бундестагта СДПГ-гэй бүлэглэлэй түрүүлэгшэ **Ганс-Йохен Фогель**, дайн ба фашизмда эсэргүү тэмсэлэй Финляндиин бүлгэмэй түрүүлэгшэ **Эйно Пеккаринен** гэгшэд КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретариин Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан совет дурадхалнуудые шэнжэлэн тайлбарилхадаа, СССР-эй гаргаһан асари ехэ үүсхэлнүүдэй гүнзэгы ехэ удха шанартай байһые онсолон заабад.

(ТАСС).

ШУХАЛА АСУУДАЛНУУД ХЭЛСЭГДЭЭ

ВАРШАВА. ПОРП-ын воеводско комитедүүдэй нэгэдэхи секретарьнарай зүблөөн ПОРП-ын ЦК-гай Нэгэдэхи секретарь В. Ярузельскиин түрүүлэлгэ доро эндэ болобо. ПОРП-ын ЦК-гай секретарьнар, ПОРП-ын Центральна шалгалтын комиссиин ба партиина хиналтын түбэй комиссиин хүтэлбэрилэгшэд, ПОРП-ын ЦК-гай харюусалгата хүдэлмэрилэгшэд тэрээндэ хабаадана.

ПОРП-ын X съездэ бэлэдхэлэй ябаса тухай, мүн оронoй социально-экономическа хүгжэлтын бусад асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэһэн байгаа. Ниитын хангалтагүй муу үзэгдэлнүүдтэй тэмсэлые шангадхаха, хуули сахиха талаар шэглүүлэгдэһэн партиин үүсхэлнүүд зүбшөөн хэлсэгдэбэ.

БҮРИМҮҺЭН ҺАЙШААН ДЭМЖЭНЭ

УЛААН-БААТАР. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан Советскэ Союзай үргэн ехэ шэнэ дурадхалнуудые, үүсхэлнүүдые МНРП-гэй ЦК болон МНР-эй правительство бүримүһэн һайшаан дэмжэнэ. Энэ зуун жэлэй эсэс болотор ядерна болон бусад түхэлэй буу зэбсэгүүдые шата шатаарнь хороохо тодорхой программа болохо эдэ дурадхалнууд буу зэбсэгүүдые хуряаха талаар али алинда тааралһан, наринаар хинагдаһан хэмжээнүүдые абаха арга олгохо байна гэжэ МНРП-гэй ЦК-гай болон МНР-эй правительствын эндэ тараагдаһан мэдүүлгэ дотор хэлэгдэнэ.

М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ хадаа политическэ хүсэл зоригой, Соведүүдэй оронoй эсэшэ сусашагүй хүсэл эрмэлзэлэй үшөө нэгэ гэршэ жэшээ болоно гэжэ арадай Монголдо тоолоно гээд документ соо тэмдэглэгдэнэ.

Буу зэбсэгүүдые хуряалгын шэнэ совет программа Азиин арадуудай ажабайдалай аша туһада бүрин харюусана.

США болон ядерна буу зэбсэгтэй бусад гүрэнүүд Советскэ Союзай бүтэмжэтэй һайн дурадхалнуудые, бодото алхамуудые дэмжэхэ ёһотой гэжэ МНР. эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдтэ адли, тоолоно гээд мэдүүлгын түгэсхэлдэ тэмдэглэгдэнэ. М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан бүлэг хэмжээнүүдые бүрин хүсэдөөр бэелүүлгэ эб найрамдалай, этигэл найдалай, үгэеэ ойлголсолгын ба харилсаа холбооной эрхэ байдалда ажаһууха гэһэн бүхы арадуудай нангин хүсэл эрмэлзэлгэнүүдтэ харюусана, гэжэ МНРП-гэй ЦК, МНР-эй правительство этигэн найдажа байһанаа мэдүүлнэ.

БАЯРАЙ СУГЛААН БОЛОБО

ТАМПЕРЕ. Дэлхэйн пролетарнадай вождь В. И. Ленинэй музейн эндэ байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаан Тампере хотодо болобо. Энэ хадаа дэлхэйн пролетарнадай вождьдо зорюулагдажа, Советскэ Союзай газаа талада байгуулагдаһан түрүүшын музей юм. 1905 ондо В. И. Ленинэй хүтэлбэри доро РСДРП-гэй түүхэтэ конференциин болоһон байшан соо тэрэ нээгдээ. Политическэ партинуудай болон ниитын эмхинүүдэй, «Финлянди — Советскэ Союз» гэжэ бүлгэмэй түлөөлэгшэд, хүдэлмэришэнэй болон коммунис хүдэлөөнэй ветерануд суглаанда хабаадаба.

В. И. Ленинэй ажабайдал болон ажал ябуулгатай Финляндиин олониитые танилсуулха хэрэгтэ ехэ хубитаяа оруулһанайнь түлөө, байгуулагдаһаар 40 жэлэй ойтой дашарамдуулан, музейе Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнаха тухай мэдээсэлые суглараагшад нэрьемэ альга ташалгаар угтаһан байгаа.

Музейе нээлгэ тухай «Финлянди Ленинэй дурасхаалые мүнхэлнэ» гэһэн баримтата фильм харуулагдажа, сугларагшад ехэтэ һонирхоо.

Гэгээрэлэй министр К. Суонио Финляндиин правительствын үмэнэһөө амаршалба. Финляндиин гүрэнэй бэеэ дааһан байдалые мэдэрэлгэдэ Владимир Ильичэй ехэ үүргэ дүүргэһэн тухай тэрэ тэмдэглээ. Ленинэй сургаалнууд манайшье үе сагта удха шанараа гээгээгүй байһаар гэжэ министр хэлэбэ.

СССР эб найрамдалые бэхижүүлхын, буу зэбсэгүүдые бүтээн гаргалгые хизаарлахын, зэбсэг хэрэгсэлнүүдые хуряахын түлөө тэмсэнэ гэжэ Тампере хотодохи В. И. Ленинэй музейн директор П. Иокела ТАСС-ай корреспонденттэй хөөрэлдэхэдөө хэлэбэ. КПСС-эй ЦК-гай Генеральна секретарь М. С. Горбачевой Мэдүүлгэ дотор найруулагдаһан шэнэ эб найрамдалта үүсхэлнүүд энээниие тодо хурсаар элирхэйлэн харуулна. Дэлхэй дээрэ бата эб найрамдал хангаха, термоядерна дайнай аюулые сараха гээшэ тэдэнэй гол зорилго болоно. Музейе Арадуудай Хани барисаанай орденоор шагнаһан тухай дуулахадаа, гүнзэгы сэдьхэлһээ баярлабабди. Энэ үндэр дээдэ шагнал хайра дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалис гүрэнэй үндэнэ һуурийе табигша тухай, финнүүд болон Финляндитай тэрэнэй холбоо барисаатай байһан тухай эрдэм мэдэсэ дэлгэрүүлэн тарааха хэрэгтэ музейн ажал ябуулые үндэрөөр сэгнэһэн ушар болоно гэжэ тоолонобди гээд П. Иокела тэмдэглээ.

СОЁЛОЙ hОНИН

АРАДАЙ ПОЭТ НЮТАГТАА

Загарайн районой түбэй соёлой байшан соо Буряадай АССР-эй арадай поэт Дамба Жалсараевтай hонирхолтой уулзалга тээмэндэ болобо. Түрэл Доодо-Гол нютагаа, Эхэ ороноо магтан түүрээhэн шүлэгүүд эндэ ханхинаа. Зохёохы хүдэлмэриингөө зам тухай арадай поэт нютагайхидтаа хөөрэжэ, эндэ суглараашадые, олониитые hонирхуулба. Арадай поэдэй 60 жэлэй ойн баярта зорюулагдаhан номуудай выставкэ байшангай фойе соо эмхидхэгдээ. Мэдээжэ поэдэй гар табилгатай номуудые хүн зон дуратайгаар худалдан абаа.

Дамба Жалсараевай зохёохы хүдэлмэриин үдэшэдэ Буряадай оперо болон баледэй академическэ театрай солистнууд — СССР-эй арадай артист Ким Базарсадаев, РСФСР-эй арадай артист Дугаржап Дашиев болон бусад нүхэд хабаадажа, поэдэй үгэ дээрэ бэшэгдэhэн, мүн ород арадай дуунуудые гүйсэдхөө. Олондо мэдээжэ болоhон «Түрэл нютаг тухай дуунай» шагнагшад илангаяа халуунаар угтаhан байна. Буряадай АССР-эй арадай артистка Дарима Линховоин фортепиано дээрэ дуунуудай хүгжэм hайнаар гүйсэдхэжэ, эндэ суглараашадай hанаа сэдьхэл ханаагаа.

Арадай поэдэй жаран жэлэй жабхаланта ойтой дашарамдуулан, амаршалгын баярай халуун үгэнүүд энэ үдэшэ хэлэгдээ, гарай дурасхаалта бэлэгүүд барюулагдаа. КПСС-эй Загарайн райкомой нэгэдэхи секретарь В. Е. Тугутов үгэ хэлэжэ, арадай поэдые халуунаар амаршалаа. Поэдэй багадаа hураhан Үнэгэтэйн, Первомайн дунда hургуулинуудай багшанар эдэ үдэшэдэ хабаадаа. Нютагайхидынь Дамба Жалсараевые халуунаар амаршалаад, зохёохы ажалдань амжалтануудые хүсэhэн байна.

Е. ЧИМИТОВА.

ХАРЮУСАЛГАТАЙ ҮДЭРНҮҮД

Эдэ үдэрнүүдтэ бүлэг театральна шэнжэлэгшэд Москваhаа ерэжэ, Х. Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй буряад драмын академическэ театрай зүжэгүүдые хаража байна. Тиихэдээ гол түлэб зундаа Москва абаашагдаха зүжэгүүдые хаража, тодорхой hанамжануудаа хэлэнэ гэжэ тэмдэглэлтэй. Тус бүлэгэй бүридэлдэ А. Кузнецова, З. Антонов, Б. Цекиновскый, А. Караулов мэтын театральна шэнжэлэгшэд ерэнхэй.

Буряад драмын академическэ театрай сценэ дээрэ hүүлэй үедэ табигдаhан зүжэгүүд, тэрэ тоодо Ч. Цыдендамбаевай «Холо, ойрын түрэлнүүд», Г. Башкуевай «Сэлмэжэ, бурхэжэ байдаг тэнгэри», Д. Эрдынеевэй «Бальжин хатан», А. Островскиин «Ямаршье ухаатай хүн ядаралда ородог», Э. Брагинскиин «Таhалга» энэ харалгын үедэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

Б. ДОРЖИЕВА.

ХУХЮУНЭЭР АМАРБА

«Баргузин» ресторанда архигүй амаралтын үдэшэ түргэн туhаламжын больницын хүдэлмэрилэгшэд эмхидхэбэ. Энэ үдэшые үнгэргэхэ хэрэгтэ Зүүн Сибириин соёлой институдай студентнэр сценари бэшэжэ туhалаа.

Уран hайханай самодеятельностьдэ хабаадагшад концерт харуулаа, больницын ажабайдалhаа элдэб шогтой, хухюун сценкэнүүд уран хурсаар гүйсэдхэгдөө.

Р-Ц. ЛХАМАЕВ.

ШЭНЭ КИНО

ХАРАГШАДТАЯА УУЛЗАБА

Эдэ үдэрнүүдтэ кино-харагшадтай hонирхолтой уулзалганууд үнгэргэгдэбэ. Улаан-Үдын «Дружба» кинотеатр соо харуулагдаhан «Горький можжевельник» («Арсын агтай хангал») гэжэ кинокартинын түрүүшынхеэ харуулагдахада, кинодо наадаhан бүлэг артистнар харагшадтай уулзалгада хабаадалсаба. Энэ фильмын сценарийе бэшэhэн, мүн найруулан табиhан кинорежиссёр Барас Халзанов уулзалга дээрэ үгэ хэлэхэдээ, фильмын жанр, үг удха тухай тодорхойгоор хөөрөөд, кинодо хабаадагшадтай суглараашадые танилсуулаа.

— Энэ фильм түрэл Буряад орон тухаймнай хөөрэнэ. Буряад арадай ёho заншал харуулха, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай хүшэр хүндэ үеые домоглохо фильм буулгаха гэhэн зорилго табигдаhан байгаа. Тиимэhээ энэ фильмын онсо шэнжэнь гэхэдэ, энэ хадаа хронико, бишыхан новеллэ болоо гэхэ байнаб. Кинодо наадаhан хүнүүдэй олонхинь мэргэжэлтэ артистнууд бэшэ юм. Эгээл бэлигтэй хүнүүд — үхибүүд фильмдэ бэрхээр наадаа. Чингис Эрдынеев, эдээн соогоо эгээн заахан хүбүүн Баярта Дамбаев (Хэжэнгэ), даруу зантай Саша Бурлаков (Улаан-Үдэ), хүхюу зугаатай Бэлигтэ Дашиев, багшанарай институдта hурадаг Марина Степанова гэгшэд болоно,— гэжэ Б. Халзанов хэлээд, эдир артистнуудтай танилсуулба. Эгээл бишыхан артист Баярта Дамбаевые кинохарагшад халуун альга ташалгаар угтаа.

РСФСР-эй арадай артистнууд Содном Будажапов, Петр Абашеев, Буряадай АССР-эй арадай поэт Цырен-Дулма Дондокова гэгшэдэй гүйсэдхэhэн рольнууд тушаа кинорежиссер ехэ hонирхолтойгоор хөөрэhэн байна.

Фильмын директор Н. А. Колесенко уулзалгада хабаадаа. Фильм буулгахадань ехэ туhа хүргэhэнэйнь түлөө энэ хүндэ кино-харагшадай зүрhөө баярые Б. Ц. Халзанов хүргөө.

Б. ДАРИЕВА.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: кинорежиссер Б. Халзанов; РСФСР-эй арадай артист П. Т. Абашеев Садыкова Дамбаев хоёртой.

Б. ГАДЬЯНОВАЙ фото.

НАРАН УЛАСАЙ НАГАСАКИ ХОТОДО

Японидо үнгэргэгдэхэ уласхоорондын 5-дахи конкурсдо хабаадаха эрхэ олохын түлөө 12 залуу дуушад Литвагай ССР-эй оперо болон баледэй театрай ордон соо гурбан үдэрэй туршада hаяхан мүрысэбэ. Манай ороной оперно түрүү театрнуудhаа тэлэ дуушад сугларhан байгаа. Мүнөө жэлэй конкурсдо имагтал ганса гансаараа бэшэ, харин эрэ дуушантай хамта дуулаха эрилтэ харааадаа абтаа.

«Вердиин аялганууд» гэжэ Италида болоhон, мүн Франциин Тулуза хотодо үнгэргэгдэhэн уласхоорондын конкурснуудай лауреат, Буряадай АССР-эй арадай артистка Галина Шойдагбаева Япон ошохо эрхэдэ хүртэбэ. Ленинградай оперо болон баледэй театрай дуушан Александр Розуменко конкурсдо тэрээнтэй хамта дуулалсаха.

Нагасаки хотодо майн тэнгээр уласхоорондын конкурс үнгэргэгдэхөөр хараалагдана. Д. Пуччиниин «Чио-Чио-Сан» гэжэ оперо соохи үйлэ хэрэгүүд Нагасаки хотодо болоhон түүхэтэй бшуу!

Тамака Миура гэжэ суута япон эхэнэр дуушан Баттерфляйн дабтагдашагүй зохидхон образ байгуулhан түүхэтэй. Тиимэhээ япон улад оорынгоо бэлигтэ дуушанай дурасхаалые мүнхэлжэ, дэлхэй дээрэ эрхим Чио-Чио-Санай конкурсые 1967 онhоо соносходог болоhон юм.

Ирена ДОБРОВОЛЬСКАЙТЕ.

Вильнюс хото.

ТУСХАЙ h… СОНОСХОГД…

Совет Арми болон Далайн-Сэрэгэй Фло… даhаар 68 жэлэй ойдо зорюулагдаhан … хүдэлмэри ябуулха hара республика до… добо. Январиин 22-hоо эхилhэн энэ hара… ДОСААФ-ай эмхинүүд, райкомууд, нютаг… гэй албанда мордохо залуушуулай бол… дунда оборонно-ниитын, сэрэгэй-патриоти… ри эмхидхэхэ, үнгэргэхэ болоно. Тиихэ… байhан hарын туршада нютагай залуушу… дайнай, ажалай ветерануудтай уулзалга, … хидхэгдэхээр, спортын болон техническэ зүй… мүрысөөнүүд үнгэргэгдэхөөр хараалагда…

Ленинэй орденто локомотив-вагон заhа… дой хүтэлбэрилэгшэд хотын предприяти… түрүүлэн энэ хэмжээ ябуулга үнгэргэбэ. … кэ болон соёлой ордондо Улаан-Үдэ хоты… ной залуушуул олоороо сугларaa. Мүн … ажалай ветеранууд эдэнэртэ айлшаар … байха юм.

ДОСААФ-ай обкомой түрүүлэгшын … Вторушин суглараашадай урда үгэ хэ… мэдүүлээ:

— Манай ороной ажалшад залуушуулда… дүй дүршэл дамжуулан үгэхэ, тэдэниие … ратайгаар хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ үдэр бүр… жа, hургажа ябадаг гээшэ. Илангаяа … мордохо залуушуулда шэнэ мэргэжэл шу… онсо анхарал хандуулдаг гээшэбди. Хэн… мүнөө сэрэгэй албанда мордоhон манай х… гэжэл шудаланхай байдаг гээшэ. Жэнш… трактористнуудhаа эхилээд, техническэ та… лэдхэлтэй хүбүүд сэрэгэй албанда мордо…

Һүүлэй үедэ республикын алишье нюта… шуулай hуража, мэргэжэлтэй болохо hур… нээгдэнхэй. Тиимэhээ сэрэгэй албанда … ДОСААФ-ай спортивно-техническэ hургуу… роо hуралсажа, сэрэгэй албанда хэрэгтэй… лоошон, мотоциклист, радио-телеграфист, … жэл шудалжа гарана. Энээнhээ гадна спор… нүүдээр разрядтай болодог, ГТО-гой нор… значогуудтай залуушуул сэрэгэй албанда … соносхогдоод байhан hарын туршада … мэргэжэлдэ залуу үетэниие hургаха, та… шухала удха шанартай хэмжээ ябуулга …

Заводой хүтэлбэрилэгшэд hарын турша… залуушуулай дунда сэрэгэй-патриотиче… зорюулагдаhан хэмжээ ябуулга эмхидхэх… харааланхай. Соносхогдоод байhан түрүү… ногто «Хэншье, юуншье мартагдаагүй!» … дайнай ветерануудтай уулзалга, хөөрэлдөө… хэ юм. «СССР-эй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдтэ алба… бүхэнэй хүндэтэ уялга» гэhэн хоёрдохи… ябуулга болоно. Мүн энэ КПСС-эй XXVII … дуудтай, партиин ветерануудтай уулзалга … хараалагдана. Эдэ бүгэдэнhөө гадна hарын… Арми болон Далайн-Сэрэгэй Флодто зорю… hайханай кинофильмнүүд харуулагдаха б…

Б. ЦЫ…

СПОРТ

ТОБШОХОНООР...

ХОККЕЙ. Шайбатай хоккейгээр республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөной ээлжээтэ наадануудүнгэргэгдэбэ. «Пищевик» команда ЗММК-гай хоккеистнүүдые 4:2 тоотойгоор шүүгээ. ЛВРЗ-гэй спортклуб локомотивна депогой командатай өөhэдынгөө елүүр дээрэ уулзахадаа, 3:6 тоотойгоор шүүгдэбэ. Закаменск хотын «Металлург» яhала hайнаар наадана. Түрүүшынгээ наадада ЗММК-гай хоккеистнүүдые 4:3 тоотойгоор шүүгээ. Хоёрдохи уулзалгада Онохойн командатай наадахадаа, 1:3 тоотойгоор шүүгдэжэ ябабашье, саашадаа эдэбхитэйгээр наадажа, 6:3 тоотойгоор илаhан байха юм.

* * *

Бүмбэгэтэй хоккейгээр Буряадай АССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн үргэлжэлhөөр. Кабанскын районой Селенгинск тосхоной «Сэлэнгэ» команда Хэжэнгын «Юность» командатай уулзахадаа, 12:1 тоотойгоор шүүбэ. Шэнэ-Бэрээнэй «Колос», прибор бүтээлгын нэгэдэлэй «Торпедо» командые 14:7 тоотойгоор илаhан байна. Авиационно заводой «Забайкалец» Элхи тосхоной командатай уулзахадаа, 10:5 тоотойгоор шүүгээд, түрүү hуури эзэлжэ ябана.

ДЗЮДО. Спортын энэ зүйлөөр эдиршүүлэй дунда «Локомотив» бүлгэмэй Түбэй соведэй мүрысөөн Узбегэй ССР-эй Андижан хотодо болобо. 48-дахи hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Андрей Михалев 56 килограммай шэгнүүртэн соохоо гурбадахи hуури эзэлжэ, бронзо медаляар шагнагдаа.

С. АФАНАСЬЕВ.

* * *

Республикын техническэ мэргэжэлэй hуралсалай hургуулинуудай hурагшадай 22-дохи комплексно спартакиадын хоёрдохи зүйлөөр — волейболоор мүрысөөн техническэ мэргэжэлэй 2-дохи, 6-дахи, 7-дохи, 13-дахи училищинуудай, индустриально-педагогическа техникумэй спортзалнууд соо үнгэргэгдэбэ.

Басагадай дундаhаа 7-дохи СПТУ-гай hурагшад илаа. Хүбүүд соохоо Онохойн 21-дэхи СПТУ-гай команда түрүү hуури эзэлбэ.

Б. ВАСИЛЬЕВ.

УРДЫМНАЙ СОЛО АЛИН БЭ?

Буряадай АССР-эй зунай IX спартакиадын тоосоогоор классическа барилдаагаар республикын түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөн Зүүн Сибириин технологическа институдай спортзал соо болобо. Спортын зургаан бүлгэм болон клубай 70 гаран барилдаашад хабаадаhан байгаа.

Эгээл хүнгэн шэгнүүртэ «Спартак» бүлгэмэй эдир барилдаашад шангай hууринуудые эзэлбэ. Улаан-Үдын 44-дэхи hургуулиин 9-дэхи классай hурагша Коля Фролов түгэсхэлэй уулзалгада Саша Тубчиновые, Сережа Лысенкые шүүжэ гараhан байха юм.

52 килограмм. Дүрэ буляалдалгын барилдаагаар эдиршүүлэй дундаhаа СССР-эй түрүү hуури эзэлхын түлөө мүрысөөндэ бронзо медаляар шагнагдаhан спортын мастер Доржо Халтанов «классигуудтай» хабаяа туршахадаа, гоё hайхан арга дүрэтэй байhанаа харуулжа, бүхы уулзалгануудтаа ядамаггүйгөөр илалта туйлаба. Сэхыень хэлэхэдэ, түгэсхэлэй уулзалгада «Труд» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Алексей Роюстой барилдахадаа, хоёр минутаhаа үлүү саг соо 14:1 тоотойгоор шүүhэн байгаа.

Авиационно заводой «Забайкалец» бүлгэмэй түлөөлэгшэд — дүрэ буляалдалгын барилдаагаар спортын мастерта кандидадууд Антон Батуев, Баяр Хамагаев гэгшэд удаадахи хоёр шэгнүүртэн соохоо онсо шалгарбад. А. Батуев классическа барилдаагаар спортын мастерта кандидат, студент Д. Дылгыровые шүүжэ, республикын чемпион болоо.

68 килограмм. Эндэ хэдэн мастерта кандидадууд сугларба. «Урожай» бүлгэмэй түлөөлэгшэ Аркадий Санжиев бар хүсэтэй, онсо өөрын арга дүрэтэй байhанаа харуулжа, илалта туйлаа. Локомотивна депогой хүдэлмэришэн Цыден Жамбалов, «Забайкалецhаа» Евгений Молонов, «Буревестнигhээ» Баяр Цырендашиев гэгшэд чемпионтой уулзахадаа, яаха аргагүй диилдэhэн байха юм.

Удаадахи шэгнүүртэ спортын мастерта кандидадууд В. Бояркин («Спартак»), Н. Жаворонков («Труд») гэгшэд бэлэхэнээр илажа гараха ёhотой гэжэ суглараашад тоолоо hэн. Зүгөөр «Забайкалец» гэжэ спортын клубай түлөөлэгшэ — дүрэ буляалдалгын барилдаагаар спортын мастерта кандидат Валерий Янсанов барилдаанда дуратайшуулай hанамжые түрүүлэн буруушааба. Тиигэжэ тэрэ Н. Жаворонковтай уулзахадаа, минута хахад соо нюргадуулан унагаажа, альга ташалгаар угтагдаба. Гэбэшье В. Бояркинда шүүгдэжэ, мүнгэн медаляар шагнагдаа. Түгэсхэлэй уулзалгада түрүүшээр шүүгдэжэ ябаhан аад, илалта туйлаха ехэ хүсэл эрмэлзэлтэй байhанаа харуулжа, Виктор Бояркин Николай Жаворонковые 7:3 тоотойгоор диилээд, республикын чемпион болобо.

Заhабарилга-барилгын 3-дахи захиргаанай механик, спортын ветеран Евгений Сабуров бүхы уулзалгануудтаа илажа, хүндэ шэгнүүртэн соохоо шалгарhан байха юм.

Бусад шэгнүүрнүүдтэ С. Раднаев («Урожай»), В. Маслаченко («Труд»), М. Арутюнян («Забайкалец») гэгшэд түрүү hууринуудые эзэлээ.

Мүрысөөнэй дүнгүүдээр «Забайкалец» гэжэ спортклубай суглуулагдамал команда илалта туйлажа, ресспорткомитедэй кубогаар, I шатын дипломоор шагнагдаа. «Спартак» бүлгэмэй түлөөлэгшэд — хоёрдохи, «Труд» бүлгэмэй барилдаашад гурбадахи hууринуудта гараба.

Манай республика дотор классическа барилдаанай хангалтагүй муугаар хүгжөөгдэжэ байhые энэ мүрысөөн үшөө дахин харуулаа. Спортын энэ зүйлэй гол түлэб хүгжөөгдэдэг байhан «Спартак» болон «Труд» бүлгэмүүдтэшье hүүлэй үедэ бэлигтэй бэрхэ эдиршүүлые бэдэрэн оложо, тэдэнэй мэргэжэл шадабарие хүгжөөхэ талаар мүртэй хүдэлмэри ябуулнагүй гэжэ тэмдэглэлтэй. Ушарынь гэхэдэ, залуу тренер Александр Бардахановай hурган hоридог дүрэ буляалдалгын барилдаашадhаа гол түлэб бүридүүлэгдэhэн «Забайкалецай» команда хоёр долоон хоногой туршада соо эршэмтэйгээр hорилго хэхэдээ, тэдэниие булижа гараба бшуу.

Сэхыень хэлэхэдэ, урдандаа манай республика бэлигтэй бэрхэ классическа барилдаашадаараа алдаршанхай байhан юм. Жэшээнь, нютагаймнай хүбүүн Геннадий Сапунов дэлхэйн хоёр дахин чемпион болонхой. Мүнөө тэрэ ороной суглуулагдамал командын ахалагша тренерээр хүдэлнэ. Клим Олзоев классическа барилдаагаар ороной зургаа дахин чемпион болоhон, Европын чемпионадта бронзо медаляар шагнагдаhан байгаа. Мүнөө Клим Самсонович Олзоев СССР-эй Спорткомитедэй Буряадай АССР-тэ байдаг гүрэнэй тренер юм.

Гадна 60 — 70-аад онуудта классическа барилдаагаар 10 гаран спортын мастер урган гараа hэн. Тэд мүнөө Буряад ороной классическа барилдаашад урдынгаа алдар солые алданхай. Бууpahан солоёо hэргээхын тула юу хэлтэй гээшэб? Энэ асуудалда нэн түрүүн ресспорткомитет, мүн спортын бүлгэмүүд болон клубуудай хүтэлбэрилэгшэд, тренернүүд харюу үгэхэ бээзэ гэжэ hанагдана.

Б-М. ЖИГЖИТОВ.

ЗҮБӨӨР ЭМХИД…

Ямаршье сагта ороходо, Новоселенгинскын хүүгэдэй библиотекэдэ багашуул дүүрэн байдаг. Библиотекые даагша И. Д. Цыбикова, библиотекарь Л. В. Федосова гэгшэд пионернүүдтэ ехэ анхаралаа хандуулдаг, тэдэнэй тэршээхэн наhанай hонирхол татама зүйлнүүдтэ тааруулжа хүдэлмэреэ эмхидхэдэг юм. Үшөө hуралсалай жэлэй эхиндэ, «Революциин баатаа алхам баримталая» гэжэ шэнэ пионернүүдэй маршын hаяхан зэдэлжэ эхилээд байхада, районой Пионернүүдэй байшангай хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта тэдэнэр түсэбөө зохёон табиhан юм.

«Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ шиниисасуутан ямар байгааб?» гэhэн уншагшадай конференци октябрь hарада үнгэргэгдөө hэн. Тэрэ конференци дээрэ Новоселенгинскын дунда hургуулиин, интернат-hургуулиин дүрбэдэхи классай hурагшад үнгэрhэн дайнда хубитаяа оруулсаhан өөhэдынгөө наhанай геройнуудтай танилсаа. Марат Казей, Зина Портнова, Леня Голиков гэгшэдэй гайхамшагта баатаршалга эдир пионернүүдэй ухаанда б… үлөө.

Эдэбхитэй ү… беновэй, Р. Ан… пионервожата … вагай хабаад… ференци ам… гэргэгдэбэ.

Библиотекы… шэд И. Д. Цы… Федосова гэгш… шадтаа шэнэ … хадаг, выстав… шагшадай hан… хые эмхидхэх… дэ хэрэгтэй … ратурын списо… ралда үлгөөд … тэрэнээ hэлгэд… скын хүүгэд… 1100 уншагшад… гуулиин hура… hургуулиин на… бүүд библиоте…

Номдо дура… дал, тэрээнhээ… тухай асуудал… нүүд библиоте… дэг байна. «З… НОТ» (ажалай … «Хайшан гээд… хэб» гэhэн асу… гаадахи класс… хэшээлнүүд hа…

ШАТАРААР Сибирь болон Алас-Дурна зүгэй зонын 39-дэхи мүрысөөн үсэгэлдэр Буряадай хүдөө ажахын институдай актова зал соо баярай оршон байдалда нээгдэбэ. Манай зонын хори шахуу суглуулагдамал командын 50 гаран бэлигтэй бэрхэ шатаршад хабаадана. Спортын мастерта кандидадууд Сокто Намжилов, Баяр Митыпов, 1-дэхи разрядтай Илья Елсуков гэгшэд манай республикын нэрэ хүндые хамгаална.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: С. Намжилов. В. ПЛУТТЫН фото.

МЭРГЭН ГОДЛИНУУД ЗУРАЛЗАБА

СССР-эй Спорткомитедэй шиидхэбэреэр Буряадай хүдөө ажахын институдай лаборантка Галина Ендоновада hур харбалгаар СССР-эй спортын мастерай нэрэ зэргэ олгогдобо.

Ендонова бүхэроссиин хүдөөгэй V наадануудай Тольятти хотодо үнгэргэгдэhэн түгэсхэлэй мүрысөөндэ хабаадахадаа, командна тоосоогоор илалта туйлахаhаа гадна, М-2 упражненеэр харбахадаа, 2320 очко тудажа, мастерай норматив дүүргэhэн байгаа.

Г. Ендонова «Урожай» бүлгэмэй Россиин совхэдэй суглуулагдамал командын гэшүүн юм. Тренер, спортын мастер Александр Хамнагдаев тэрэниие hурган hоридог байна.

* * *

Сурхандарьинска областной Совхэдэй гүйсэдхэхэ комитедэй «Урда зүгэй годлинууд» гэжэ шанда хүртэхын түлөө заншалта мүрысөөн Узбегэй ССР-эй Термез хотодо боложо, 9 командын 100 гаран мэргэшүүл хабаадаhан байгаа.

Манай республикын «Урожай» бүлгэмэй суглуулагдамал команда энэ мүрысөөндэ хоёрдохи hуури эзэлбэ.

Буряадай хүдөө ажахын институдай студент Зоригто Базаров табадахи hуури эзэлжэ, М-2 упражненеэр харбахадаа, 2356 очко абажа, СССР-эй спортын мастерай норматив дүүргэв. ЛВРЗ-гэй хүдэлмэришэн Константин Доржиев зургаадахи hуурида гараба. Гадна тэрэ мүн лэ спортын мастерай норматив дүүргэhэн байна.

Манай командын басагад соохоо Зүүн Сибириин технологическа институдай студентка, спортын мастерта кандидат Туяна Цыдынова юhэдэхи hуури эзэлhэн байха юм.

Б. МИРОМАНОВ.

ПРАВДА БУРЯТИИ

Нэгэдэхи хуудаhанда. «Совьедүүд ба малай үбэлжэлгэ» — түрүү бэшэг. «КПСС-эй XXVII съездые нэрэтэй түрэтэйгөөр угтахын түлөө» — тобшо мэдээсэлнүүдэй суглуулбари. «Субботнигой уряанууд» — суглуулбари. ТАСС-ай шэнэ hонин. «Малай үбэлжэлгэ — шанга шалгалта» — суглуулбари.

Хоёрдохи хуудаhанда. «Түрэдэ хахад тосхомнай суглараа» — А. Громовагай статья. «Техническэ дэбжэлтэдэ — үргэн харгы». «Миллионернүүдэй ажал хаража үзэхэдэ» — М. Калекинэй статья. «Сошордомо дохёо». «Эзэн бусаар хандахада» — М. Мариевай корреспонденци. «Правда Бурятии» газетэдэ бэшэhэнэй hүүлээр».

Гурбадахи хуудаhанда. «Улаан-Үдын онь hож… лэй заводой … зорюулагдаhа… дай суглуулб… дэлхэйдэ юун…

Дүрбэдэхи х… налистнуудай … hон уулзалга… үнгэрhэн хой… минагай статья… ни, Байгалай … хизаар орон … нуудай суглу… холнууд.

СЭНХИР ЭКРАН

НЭГЭДЭХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—«Время». 9.45—Арадай инструментнүүдэй оркестрэй концерт. 10.15—«Эб найрамдал ба залуушуул». 10.45—«Бидэнэртэй хамта, бидэнэр шэнгеэр, бидэнэрhээ үлүүгээр хэ». 11.45—Баримтата фильм. 12.15—«Память». 3-дахи сери. 13.30—Шэнэ hонин. (13.35 хүрэтэр). 15.30—Шэнэ hонин. 15.50—Баримтата фильм. 16.30—«Ород хэлэн». 17.05—«Школа»—уран hайханай фильм. 1-дэхи, 2-дохи сери.

Улаан-Үдэ. 19.15—«Талын галнууд» (буряадаар). hаалишад—гурбан мянгатанай республиканска клубай хүдэлмэриин жэлэй дүнгүүд тушаа.

Москва. 19.45—«Мүнөөдэр—түби дэлхэй дээрэ».

Улаан-Үдэ. 20.00—Буряад хэлэнэй хэшээл. 20.15—«Байгал»—мэдээсэлэй программа.

Москва. 20.35—Мультфильм. 20.45—«Простая девушка»—теле-зүжэг. 22.00—«Время». 22.35—Американ индеецүүдэй хуби заяан тухай. 22.55—Кинопанорама. 00.25—«Мүнөөдэр түби дэлхэй дээрэ».

ХОЁРДОХИ ПРОГРАММА

Москва. 9.00—Үглөөнэй гимнастика. 9.15—Баримтата фильм. 9,35, 10.35—Географи. 8-дахи класс. 10.05, 13,55—Англи хэлэн. 11.05—СПТУ-гай hурагшадта. Физикэ. 11.35, 12.40—Географи. 5-дахи класс. 12.05—Совет уран зохёолшод В. И. Ленин тухай. 13.10—Гадаадын уран зурагай искусство. 14.25—Түүхын баримтанууд дээрэ хүмүүжүүлгэ. 15.10 М. А. Шолохов. Ажаябадалайнь ба зохёохы ажал ябуулгын хуудаhанууд. 16.10—Шэнэ hонин.

Улаан-Үдэ. 17.50—«Советдүүдэй ажал хэрэгүүд». Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Совхэдэй … hагые даагша … дамжуулгада … —Киноочерк. … гуулинуудай … дай hурагшад … барилгын эм… рилэгшэдтэй …

Москва. … рисаан».

Улаан-Үдэ. … —киноочерк.

Москва. … лоор Европы… кубок. Эрэшү… —«Реал» (Ма…

Улаан-Үдэ. … нин. (бурят… «Пионери» —…

Москва. … нойрсогты, … —Урданай ор… —«Время». … фестиваль!» … даhануудаар.

Ред…

Р. Б. Г…

МАНАЙ АДРЕС, ТЕЛЕФОНУУД: ИНДЕКС 670000

УЛАН-УДЭ, ул. КАЛАНДАРИШВИЛИ 23, редактор—2-50-96, приемная—2-54-54, зам. редактора—2-68-08, зам. редактора—2-62-62 отв. секретарь—2-50-52, секретариат—2-66-76, отделы: партийной жизни—2-34-05, пропаганды—2-56-23, промышленности и строительства—2-61-35, сельского хозяйства—2-64-36, 2-63-96, советского строительства и быта—2-69-58, культуры и школ—2-60-21, 2-57-63, информации—2-60-91, переводов—2-54-93, писем и селькоров—2-67-81, корректорская—2-33-61, выпускающие—2-35-95, отдел объявлений—2-65-54.

Республиканская типография Государственного комитета Бурятской АССР по делам издательств, полиграфии и книжной торговли г. Улан-Удэ ул. Ленина 35. Н-02318. Заказ № 20. Индекс 04609.